Moterų laisvė

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

5 1974
rugsėjis
spalis

TURINYS

A. Tyruolis	Petrarka ir jo Laura	2
	Du pasaulio nemirtingieji:	
F. Petrarca	Iš sonetų Madona Liaurai	5
P. Gaučys	Dostojevskio didžioji meilė	6
A. Rūta	Autobuse; Kalnuose (eil.)	8
A. Saudargienė	Follies Bergeres	9
E. Vydienė	Išeinu negrįžtamai	11
A. Giedrius	Painus klausimas	12
M. Kuhlmanienė	Apie Eglę	13
• Knygos	Pr. Naujokaitis — "Naujųjų metų istorija"	18
• Šeima ir mokykla	J. Miškinis — Vaikų melavimo ydos	19
• Lietuvoje		20
• Moterys pasaulyje		22
• Sveikata	R. P. — Ką valgome?	24
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	25
• Šeimininkių kampelis	Veda L. Murauskienė	27

ILIUSTRACIJOS

Giotto	Moteris	2
Giotto	Vestuvės	3
Michelangelo	Paskutinis Teismas	4
A. v. Dyck	Moteris	6
V Galdikas	Iliustracija	8
V. Černiauskaitė	Barohko motyvai	9
J. Mikėnas	Rūpintojėlis	11
J. Klemkienė	Pavaasris kaime	12
M. Kuhlman	Mergaitė	14
M. Kuhlman	Hydro sala	15
T. Katilienė	Pavasario malūnas	16
T. Katilienė	Jūros banga	17

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1974 m. Nr. 5 (101)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

Z. DAUGVAINIENĖ — kalbos taisytoja, Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė,

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja,

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — administratorė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, M6H 1A8, Canada

Spaudė "Žiburių" spaudos bendrovė, Toronto, Ontario. Prenumerata metams $6.00; garbės prenumerata $10.00.

Viršelis — aukštaitiškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1974 m. Nr. 5 (101)

Printed by "Žiburiai" in Toronto.

moteris

1974 5 (101)

AUSK, SESELE,
BALTAS DROBELES...

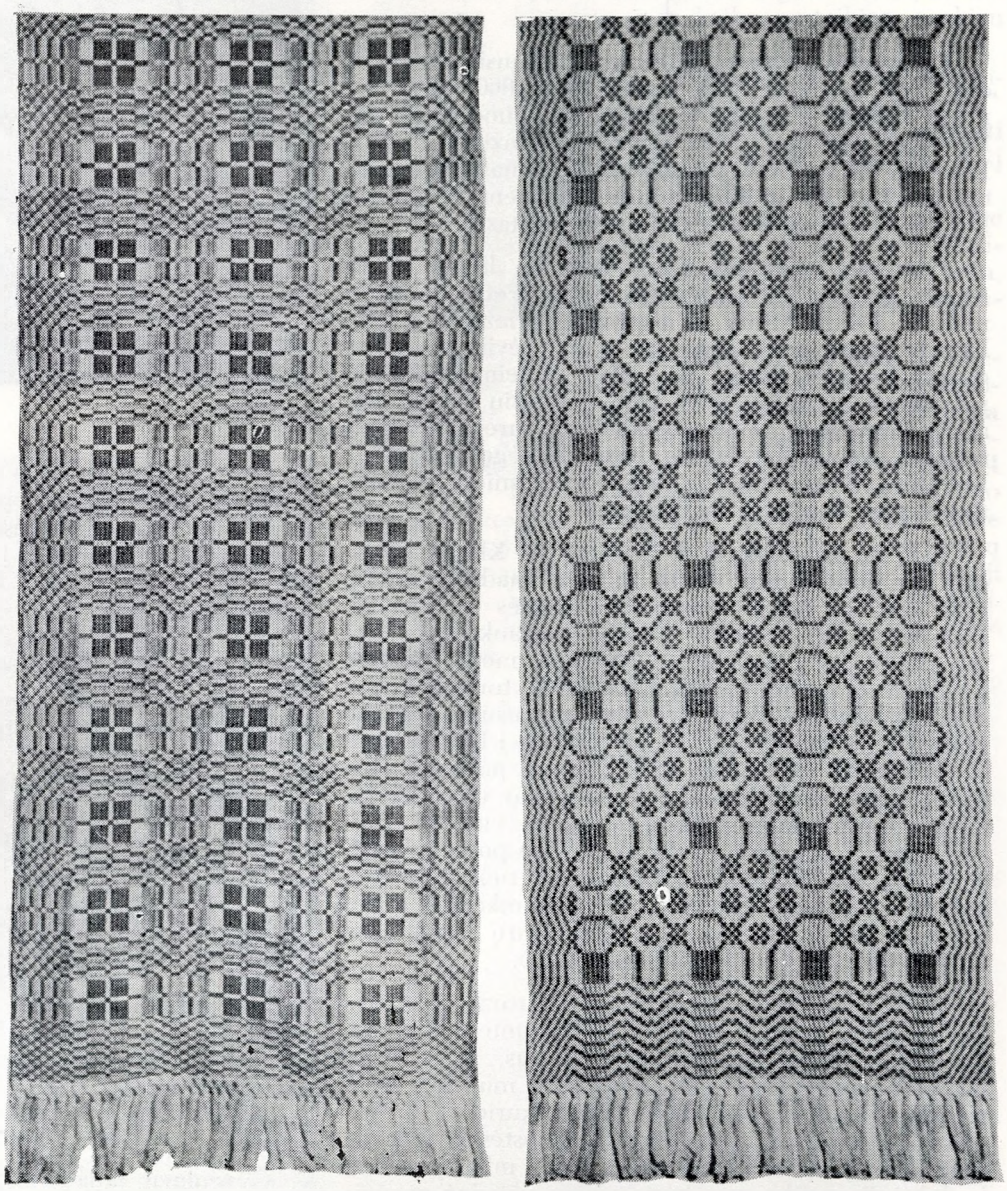

LIETUVIŲ LIAUDIES
MENAS

DU PARNASO NEMIRTINGIEJI

PETRARKA IR JO LAURA

ALF. TYRUOLIS

GIOTTO — MOTERIS

1

Po Dantės Petrarka laikomas didžiausiu italų poetu. Nuo jo mirties šią vasarą suėjo 600 metų. Ta proga metam žvilgsnį į jo nueitą gyvenimo kelią, į jo kūrybinį palikimą, į jo poezijoje įamžintą moterį. Petrarka, be to, buvo mokslininkas, pirmasis humanistas susidomėjęs antikine graikų ir romėnų literatūra. Bet jis ir pirmasis moderniųjų laikų poetas.

Pranciškus Petrarka gimė 1304 m. liepos 20 d. Arezzo mieste, kur jo tėvas, pavarde Petracco, buvo notaras. Dėl politinių ar asmeninių priežasčių tėvas, kaip ir Dantė, buvo ištremtas iš savo tėviškės. Ieškodamas geresnio darbo, jis vėliau su šeima persikėlė į Avinjoną, kuris jau buvo tapęs popiežių sostine. Paaugęs Pranciškus, tėvui pageidaujant, turėjo studijuoti teisės mokslus, bet labiau buvo pamėgęs kalbas ir literatūrą. Po tėvo mirties priėmė mažesniuosius šventimus, nors kunigu niekad netapo.

1327 m. balandžio 6 d. Petrarka šv. Klaros bažnyčioj Avinjone pirmą kartą pamatė madoną Laurą, kuri nuo tol turėjo lemiamos reikšmės jo kūrybai. Tuo pat metu Petrarka pradėjo įsitraukti į politinį bei diplomatinį gyvenimą. Apie 16 metų praleido kardinolo Giovanni Colonnos tarnyboj, turėdamas nemažai keliauti ir atlikti diplomatines misijas. Aplankė Prancūziją, Olandiją, Vokietiją. Kelionė į Romą nuteikė jį rimtesnei gyvenimo sampratai po palyginti laisvesnio gyvenimo Avinjone. Ieškodamas dvasinės ramybės, kuriam laikui įsikūrė nuošalioj vietovėj Vaucluse, netoli Avinjono. Jau tada jo, kaip poeto ir klasikinės literatūros žinovo, garsas buvo tiek pasklidęs, kad 1341 m. balandžio 8 d. buvo vainikuotas poetu laureatu Romos Kapitolyje. Bet laurų vainiką, iš nuolankumo, padėjo ant šv. Petro kapo.

Po to, ypač kai jo brolis įstojo į kartūzų vienuolyną, Petrarkos gyvenimas pakrypo dar rimtesne linkme. Jis lotynų kalba parašė tokias knygas, kaip "Apie pasaulio paniekinimą" (De contemptu mundi), "Apie vienišą gyvenimą (De vita solitaria), kuriose, šv. Augustino pavyzdžiu, apgailestauja jaunystės klystkelius (jam buvo gimęs nelegalus sūnus Jonas, miręs jaunutis, ir duktė Pranciška, pas kurią vėliau užbaigė gyvenimą).

Trauktis nuo triukšmingo gyvenimo Petrarką paskatino dar kiti, nauji įvykiai. Jo palaikomo Colos di Rienzo pastangos atstatyti senovinę Romos imperiją pasibaigė fiasco. Nutrūko ryšiai ir su kardinolu Colonna. 1348 m. balandžio 6 d. mirė jo poezijoj išgarbintoji Laura. Petrarka ėmė daugiau dėmesio kreipti į kultūrinę ir moralinę misiją. 1350 Šventaisiais Metais atliko piligriminę kelionę į Romą (1300 m. tokią kelionę buvo atlikęs Dantė). Po to Petrarkos gyvenimas ėjo griežtos religinės ir moralinės praktikos keliu. Kurį laiką dar praleidęs Asyžiuj, grįžo į savo tėvynę Italiją, kaip tikras patriotas, pakiliai dainuodamas:

Sveika, o šventoji žeme, Dievo numylėta,
Sveika, žeme, kuria gerasis gali pasitikėti,
Išdidusis bijoti.
Išsiilgęs grįžtu aš pas tave po tiek daugel metų,
Kad pasilikčiau su tavim visados.
Mano išvargintam gyvenimui tu būsi
Dabar šventos ramybės uostas . . .

(Iš "Eiliuotų laiškų")

Vėl būdamas diplomatinėj tarnyboj Milane, Petrarka tarp kitko 1356 m. aplankė ir Karolio IV dvarą Prahoje, kur vėliau po kelerių metų lankėsi ir gyveno Kęstučio sūnus Butautas, apie kurio krikštą pas kryžiuočius austrų poetas Schondochas buvo parašęs poemą (žr. "Nemarioji žemė; Lietuva pasaulinės poezijos posmuose", 1970). 1368 m. kunigaikštis Butautas lydėjo imperatorių Karolį IV į Italiją. Ar jam teko susitikti su Petrarka, žinių neturime.

Gyvenimas Milane Petrarkai kūrybiškai buvo pats vaisingiausias. Čia jis paruošė pirmąją visų savo eilėraščių, pavadintų "Rimais", laidą, čia rašė filosofinį darbą "Apie laimės ir nelaimės vaistus (De remediis utriusque fortunae), čia kūrė kitą poetinį veikalą, pavadintą "Triumfais." Paskutiniuosius gyvenimo metus praleido Venecijoj, dukters šeimoj, kur susilaukė

daugelio vizitų, tarp kitų ir garsaus rašytojo, savo bičiulio Boccaccio, Petrarką apdovanojusio Homero poemų vertimais. Bet iš Venecijos, dėl peraštrios jo filosofinių pažiūrų kritikos, gavo bėgti ir apsistojo netoli Paduvos, Arquos vietovėje. Ten ir mirė, apopleksijos ištiktas, 1374 m. liepos 18-19 d. naktį. Kitą rytą jis buvo rastas miręs, galvą padėjęs ant savo pamilto Vergilijaus rankraščio.

2

Petrarka dalį savo raštų parašė lotynų, dalį italų kalba. Lotyniškai parašytas veikalas, už kurį Petrarka gavo laurų vainiką, buvo "Afrika", sukurtas hegzametrais, kaip ir mūsų Donelaičio "Metai". Čia jis apdainuoja antrojo Punų karo įvykius, kai garsusis kartagenietis Hanibalas trečiojo amžiaus prieš Kr. pabaigoj užėmė beveik visą Italiją, įsibrovęs į ją per Alpių kalnus. Ši tema yra susijusi su Petrarkos nusiteikimu apie gyvenimo praeinamumą. Tarp kitko tai rodo Magonės rauda apie gyvenimo vargus ir nelaimes. Senųjų autorių, kaip Livijaus, Cicerono, mintys čia persunktos krikščioniškąja pasaulėžiūra.

Petrarkos gyvenimo išpažintis, primenanti šv. Augustino "Išpažinimus" (Confessiones), kuriuos visad nešiodavęs kišenėj, yra knygoje "Apie pasaulio paniekinimą (arba "Mano paslaptis"). Tai Petrarkos dialogų su Šv. Augustinu knyga. Pirmoji Petrarkos paslaptis: silpna valia neleidžia jam pasiekti augštesnio gyvenimo, nes trūksta žinojimo ir valios; antroji: kaltas visomis septyniomis didžiosiomis nuodėmėmis, išskyrus pavydą, bet ypač dėl minėto valios silpnumo, kai

GIOTTO VESTUVĖS

reikia susivaldymo; trečioji: jaučia, kad jo meilė, nors ir kaip dorai moteriai skirta, bei jo garbės troškimas yra nuodėmingi. Bet pasitaisyti iš to negalįs. Iš tiesų, Petrarkos meilė Laurai, net nepaisant kaikurių minėtų nuklydimų, jį lydėjo visą gyvenimą, laimindama ir kankindama.

Ypač savo metu populiarus buvo Petrarkos raštas "Apie laimės neilamės vaistus", kur parodomas laimingo gyvenimo kelias pagal krikščioniškąją sampratą, nors nestinga ir senųjų romėnų stoikų filosofijos įtakos. Čia vyksta diskusijos tarp Proto, Malonumo ir Vilties ir tarp Proto, Liūdesio ir Baimės. Nurodoma, kaip "pagydyti" blogą laimę (nelaimę) ir kaip pasiekti geros laimės. Šis veikalas buvo išverstas į daugelį kalbų, jo išlikę 133 rankraščiai. Gaila, jo neturėjome lietuvių kalba, kaip ir iš viso labai maža kas teišversta ir iš Petrarkos poezijos į mūsų kalbą. Dantė šiuo atžvilgiu buvo kur kas laimingesnis. Be abejo, Petrarkos poezijos, ypač jo sonetų, stilius įmantresnis, labiau nušlifuotas, sklandžia italų kalba perteiktas, sunkiau išverčiamas.

Linkęs į vienuolišką gyvenimą, bet jam neapsisprendęs, Petrarka parašė "Apie vienišą gyvenimą" kur parodo, kaip gamtos ir mokslo paguodą sujungti su maldos paguoda pagal viduramžių vienuolių šūkį "Ora et labora" (melskis ir dirbk).

Petrarkos traktatas "Apie garsiuosius vyrus" (De viris illustribus), kur įeina Senojo Testamento, klasikinės senovės ir krikščionybės garsieji vardai, lieka, nors ir nebaigtu, pavyzdžiu mūsų laikų biografijų rašytojams.

Iš itališkai parašytų Petrarkos veikalų mus, be abejo, labiausiai domina jo eilėraščių rinkinys, pavadintas "Rimais", arba "Dainynu" (Canzoniere). Čia įeina 366 eiliuoti kūriniai: 317 sonetų (dukart daugiau, negu Šekspyro), 29 kanzonos, 9 sestinos, 7 balatos, 4 madrigalai. Koks formų įvairumas, palyginus su šiuo atžvilgiu skurdžia "moderniąja" poezija. Bendrajame skaičiuje kaikas norėtų įžiūrėti simbolinį metų dienų skaičių, kur paskutinis eilėraštis Švč. Marijai "Gražioji Mergele, saule aprengtoji" apvainikuoja visą rinkinį. Rinkinys suskirstytas į dvi dalis: 263 eilėraščiai skirti gyvajai, 103 — mirusiajai Laurai.

"Rimai" yra Petrarkos sielos istorija, pradedant jo pažintim su Laura, einant per jo sielos palaimą ir kančias ir baigiant atsišaukimu į Švč. Mariją. Pačiame pirmajame sonete, įdėtame galutinėj redakcijoj, apgailestaujama, kad tiek teko vargti ir klaidžioti ir kad visas žemės džiaugsmas tai tik trumpas sapnas ("quanto piace al mondo è breve sogno"). Šio pasaulio meilė savo galutinį atsakyma randa tik Dievuje. Petrarkos poezijai turėjo įtakos dar ir antikinė poezija, pvz. jos mitologija.

Taip uoliai dainuodamas apie Laurą, Petrarka mažai teduoda jos fizinių bruožų. Ji, be abejo, graži, auksiniais plaukais, jos laikysena santūri ir garbinga, ji turi tokių dvasinių savybių, kad poetą iš karto gali įkvėpti arba įstumti į nusivylimą. Bet jau ir iš to reikia spręsti, kad realybė perleista per kūrybinę prizmę.

Kurdamas Petrarka savo Laurai duoda įvairių figūrų vardus. Čia ji lyginama su laurų vainiku, čia vėl su saule, metančia šviesą į jį, kad pažadintų naujam gyvenimui (kaip Betričė Dantę); čia ji liepsna, o jis tik žūvanti peteliškė; čia ji žavėtoja, kuri patį Petrarką paverčia laurais, kurių nuolatinis žalumas atlaiko žiemos antpuolius. Čia ji vėl sunki žiema, jos akis dengia debesys, jos širdy ledas. Bet vėl jos akyse de-

MICHELANGELO PASKUTINIS TEISMAS

ga tokia liepsna, kad poetas sutirpsta kaip sniegas ir norėtų, kad jo kančią užbaigtų mirtis. Dažnai jos akys palyginamos su švyturiu, kurs meta šviesą klaidžiojančiam, dažnai jos lydi jį į augštesnes sritis. Jos akivaizdoj miršta poeto geismas, ją prisimenant ima švisti dangiškos malonės šviesa.

Iš to matom, kad Petrarka apdainuoja ne tiek savo mylimąją, kiek tą nuotaiką ir tas mintis, kurios jam kilo ją matant ir ją prisimenant. Tai, sakytum, daugiau prisiminimų (reminiscencinė) poezija. Joj apstu dualizmo ar antagonizmo: dėl meilės poetas daros nebetinkamas rimtesniam darbui, čia ji vėl užkuria jį kilnesniems tikslams. Suprantama, dėl ko Petrarka šaukėsi dangaus pagalbos, kad išsivaduotų iš tos "mirtingos meilės", kuri "suspaudė ir sutepė" jo sielą: jame teberusėjo vienuoliško gyvenimo ilgesio kibirkštėlė — būti ramiam nuo visų gyvenimo aistrų, ramiai dirbti mokslinį darbą.

Vėliau Petrarkos pasekėjai Prancūzijoj, Ispanijoj, Anglijoj šį jo dualizmą plačiai panaudojo kaip formos dalyką iškelti kontrastiškoms nuotaikoms. Bet pats Petrarka savo poezijoj tokios sofistikos nenaudojo, ji tebėra jo giliai išjausta. Ir nors Laura buvo skeptiška dėl jo meilės jai, bet ir pats Petrarka, būdamas šv. Augustino mokinys, kiek skeptiškai žiūrėjo į savo meilę, bent savo gyvenimo pabaigoj, kas ir matyti jau iš paties pirmojo soneto, kuriuo iš tikrųjų visas rinkinys turėtų būti užskęstas. Tik jo troškimas siekti tobulesnės gyvenimo sampratos neleido jam atsisakyti nuo tos meilės nei kaip idealistui, nei kaip mylimajam.

Petrarka dar tebėra trubadūrų poezijos tęsėjas, bet kartu ir jų tradicijos užbaigėjas. Jo mylimoji jau nėra "dolce stil nuovo" (naujo malonaus stiliaus) angeliška būtybė, bet jau žymiai supkonkretinta. Renesanso pabaigoj Šekspyras pareiškė, kad jo mylimoji "tik žeme vaikšto". Bet, deja, šis moters "sužeminimas", palaipsniui ėjęs iki mūsų laikų, pasiekė apgailėtinų dimensijų. Ir nors mylimos moters garbinimas viduramžių poezijoj (tiesa, ne originalus, atėjęs iš arabų) šiandien gal kaikam atrodo keistokas, bet jis buvo toks artimas marianiniam idealui, kurį ir mūsų laikais turėtumėm bandyti geriau suprasti, kad iš viso dar galėtumėm moterį atitinkamai pagerbti. Blunkant marianiniam idealui, bluks ir aplamai moters gerbimas, jos įvertinimas.

3

Ne vien tik literatūros istorikui ir kritikui, bet ir eiliniam skaitytojui kyla klausimas: kas buvo Laura? Kaikas sako, kad Lauros kaip tokios iš viso nebuvo, kad tai tik alegorinis vardas. Kiti gi sako, kad buvusios net kelios Lauros. Dar kiti moka nusakyti jos amžių, gimimo vietą, nors ir nežino jos kilmės. Vieni sako, kad ji buvo netekėjusi, kiti, kad buvo daugelio vaikų motina. Tų nuomonių ir tyrinėjimų akivaizdoj daugiau tikrumo duoda Aldonce de Sades "Memuarai Petrarkos gyvenimui". Pagal jį Laura buvo Audiberto de Noves duktė, ištekėjusi už Hugue de Sades Avinjone. Ši informacija bemaž visuotinai priimta.

Kad Laura nebuvo tik poeto fantazijos padaras (kiekvienas poetas pasakys, kad meilės poezijos neparašysi be meilės objekto), paaiškina pats Petrarka laiške, rašytame savo draugui vyskupui Giacomo Collonai 1335 m. gruodžio 21 d.: "O, kad mano Laura būtų tik įsivaizduojama ir kad mano meilė jai tebūtų tik fik-

cija. Tai kvailystė! Kas galėtų per ilgą laiką simuliuoti kančią ir turėti ryžto tai vaidinti!" Kitame, vėliau rašytame, laiške tam pačiam asmeniui, Petrarka prisipažįsta, kad jam ypač brangi moteris, augštos kilmės ir žinoma savo dorybėmis. Jo eilės iškėlusios jos garbę ir jo mintys vis grįžtančios pas ją, atakuojančią jį naujomis meilės kančiomis. Jis norįs nusikratyti to jungo, keliaująs į tolimas šalis, apsistojąs nuošaliuose slėniuose, bet ir čia ji grįžtanti per sapnus ir parsikviečianti kaip savo vergą.

Kad Laura tikrai gyveno, liudija ir Petrarkos raštas "Apie pasaulio paniekinimą" (iš 1343), kur vyksta dialogas tarp Petrarkos ir šv. Augustino. Tas raštas nebuvęs skirtas publikai ir iš tikrųjų yra paties autoriaus silpnybių išpažintis ar bent jų svarstymas. Šv. Augustinas, patardamas kontempliuoti apie mirtį ir pabardamas už tuštybę ir nesusivaldymą, stebisi, kad toks mokslingas vyras, kaip Petrarka, žymią savo gyvenimo dalį atidavė mirtingos moters garbstymui. Petrarka atsako, entuziastingai atsiliepdamas apie savo mylimąją. Bet šv. Augustinas sako, kad jis gėdintųsi savo aistros, jei ją pamatytų mirusią. Petrarka atsako, kad ji esanti jaunesnė ir gal jis pirmas mirsiąs, bet šv. Augustinas primena, kad jos kūnas jau dabar gerokai susilpnintas dėl ligų ir suspaudimų (gimdymo? Laura buvusi 11 vaikų motina). Petrarka dar sako, kad jis mylįs ne jos kūną, bet sielą, kuri yra kilni. Bet ar mylėtum ją, jei ji būtų negraži? Klausia šv. Augustinas. Myléčiau, atsako Petrarka, jei man parodytų jos sielos kilnumą. Dėl to, sako šv. Augustinas, tu mylėjai tik regimą kūną, o dvasia tik padėjo išlaikyti tą aistrą. Pagaliau Petrarka prisipažįsta, kad mylįs ir kūną ir sielą. Bet jei taip mylįs žemišką būtybę, kaip begalįs mylėti Dievą? Tai ką turiu daryti, klausia Petrarka, kad dėl tos meilės nepralaimėčiau išganymo? Šv. Augustinas čia primena Cicerono patarimą: persisotinimą, gėdą ir apmąstymą. Pirmasis atkrinta, o kai dėl gėdos, argi tinka jau žilstančiam užsiiminėti meilės reikalais, kurie skirti jauniems, gi apmąstydamas kūno trapumą, gyvenimo trapumą veikiau atsikratysi to jungo.

Aiškintojų nuomonės ne visai sutampa dėl klausimo, ar Laura buvo ištekėjusi ar ne. Pagal trubadūrų tradiciją, netekėjusi mergelė negalėjo būti jų meilės ir poezijos objektu, galėjo būti tik ištekėjusi ir augštesnio luomo dama. Kad Laura buvo augštesnio luomo, matyti ir iš kaikurių paties Petrarkos sonetų. Tačiau aplamai Petrarka linkęs nuslėpti visas kitas Lauros kilmės ir gyvenimo detales, lyg tai būtų nereikšmingas ir neesminis dalykas. Tik viename Vergilijaus manuskripte Petrarka pažymėjo, kad Laura mirė 1348 m. balandžio 6 d. ir tą pačią diena buvusi palaidota Pranciškonų bažnyčioj (be abejo, dėl epidemijos pavojaus). Trim dienom prieš tai ji buvo padariusi testamentą, kur prašė būti palaidota Mažesniųjų brolių (pranciškonų) bažnyčioje, kur buvo De Sades šeimos pastatyta koplyčia. Ji turėjo būti gimusi apie 1307 m.

Pagal M. Bishopą ("Petrarch and his world", 1963), iš tikrųjų esančios dvi Lauros: realioji ir poetinė. Realioji yra mirtinga, kaip ir visos kitos moterys. Poetinė Laura, kaip ir Dantės Beatričė, buvo iškelta į dangaus augštumas ir pagarsinta po visą platųjį pasaulį. Jos vardą kartojo, kartoja ir kartos milijonai. Poeto Petrarkos iškelti į Pernasą, ji tapo kartu su juo nemirtinga. Tokia yra poezijos galia.

*Parnasas — kalnas Graikijoje, pagal mitologiją, poezijos buveinė.

FRANCESCO PETRARCA

IŠ SONETŲ MADONAI LAURAI

I

Kai tarp kitų ponių aš kurią dieną
Išvystu tą, kuri visų kilniausia,
Žinau, ilgėtis niekad nepaliausiu
To grožio, kurio neduota nė vienai.

Ir laiminu tą vietą ir tą dieną,
Kai lyg dangop pakilęs aš jaučiausi.
Tariu: "Širdie, už tą malonę gausią
Turi būt dėkingiausia tik jai vienai.

Tik ji viena tave su meile veda
Ten, kur augščiausiąją palaimą žada,
Kad nebereiktų klystkeliais blaškytis.

Tik ji viena tau kuria jausmą šventą,
Kad tavyje skaistus dangus gyventų."
Ir aš einu, šventa viltim nušvitęs.

II

Bėkit, liūdnos eilės, prie akmenio kieto,
Kurs atminimą brangų man slepia.
Šaukit ją, iš dangaus ji atsiliepia.
Nors, kas mirtinga, žemėj dūlėtų.

Pasakykite jai, kiek mano kentėta
Ant marių rūsčių, kiek akis aprėpia.
Bet laikas širdin atminimą vis žiebia,
Einu paskui ją, jos taku nužymėtu.

Gyvai ar mirusiai, jai dainų pynę
Skiriu, kad gyva ji amžiams išliktų,
Kad žmonės galėtų pamilt ją pažinę

O, kad jos rūpestis man neužgestų
Ir kad, kai mirsiu, ji mane pasitiktų
Ir į amžių buveines kciestų ir vestų.

Vertė A. TYRUOLIS

DOSTOJEVSKIO

DIDŽIOJI MEILĖ

P. GAUČYS

A. V. DYCK MOTERIS

Garsaus rusų rašytojo Feodoro Dostojevskio duktė Liubovė (Meilė) knygoje apie savo tėvo gyvenimą, kurioje įrodinėjo jį buvus lietuvį, rašo, kad jos tėvui atliekant bausmę Sibire, Peterburgo studentai pradėjo vaidinti žymų vaidmenį intelektualiniam rusų gyvenime. Jie organizuodavo literatūros vakarus, kuriuose žymūs rašytojai skaitydavo iš savo kūrybos. Dostojevskis, grįžęs iš Sibiro, irgi dalyvaudavo tuose vakaruose, bet jis nebuvęs ambicingas, neieškojęs garbės, ir niekad nepataikavęs studentams. Jis visad jiems sakydavęs teisybę, dėlto jie jį gerbę labiau už kitus rašytojus ir jam entuziastingai plodavę.

Plačiai pasklidęs garsas apie Dostojevskį, rašo Liubovė, patraukė dėmesį vienos jaunos studentės, Apolinarijos Suslovos, literatūros istorijoje labiausiai žinomos savo mažybiniu Polinos vardu. Ji buvo kilusi iš pasiturinčios šeimos ir patogiai gyveno Peterburge. Ji dalyvaudavo visuose studentų pobūviuose, politinėse manifestacijose, žingsniuodavo jų priešakyje nešdama raudoną vėliavą, keikdavo kazokus ir žandarus ir, savo ruožtu, būdavo jų apstumdoma, suimama ir mušama. Laisvoji meilė tada buvo madoje ir jauna bei graži Polina sekė tą naujovę.

Kartą Dostojevskiui baigus savo skaitymą, prie jo priėjo grakšti 22 metų studentė Polina ir jam pasisakė esanti jį įsimylėjusi. Tačiau jis ja nesusidomėjo. Tada ji jam parašė laišką, kuriame savo meilę ir susižavėjimą juo poetiškai išsakė. Dostojevskis buvo sujaudintas. Polina turėjo viską, kas Dostojevskį žavėjo moteryse. Jis buvo 20 metų vyresnis už ją, bet jį visad traukė labai jaunos merginos. Jis žinojo, kad jo žmona greit turės mirti ir, kad už kelių mėnesių jis galės vesti Poliną, todėl jis neįstengė atmesti tos jaunos meilės, kuri laisvai jam siūlėsi, nesirūpindama padorumu ir kitų nuomonėm.

Dostojevskis buvo pirmoji Polinos meilė ir pirmas meilužis. Ligi tol ji niekam nepriklausė ne dėl dorovinių skrupulų, o todėl, kad nerado nė vieno verto jos meilės. Ką Polina matė jame? Tikriausiai, ją žavėjo ne fizinis jo patrauklumas. Kaip kad ji jam prisipažino, pirmiausia ją patraukė jo įžvalga į žmogaus sielos gelmes, ir kad jis ją suprato. Be to, čia buvo ir pasididžiavimo jausmas, kad toks garsus vyras ją pamilo. Tačiau jau pačioje jų santykiavimo pradžioje reikalai susiklostė nelaimingai. Dostojevskis ją pažadino, bet negalėjo jos patenkinti. Jie dvasiškai ir jausmiškai atatiko vienas kitą, bet ne lytiškai. Tą abu skausmingai išgyveno. Kaip rašytojas ir mąstytojas, jis nepalyginamai buvo pranašesnis už Poliną, bet kaip partneris, jis ją apvylė.

Tačiau, jei jų santykiavimas buvo žalingas jo ramybei, tai literatūrai jis buvo vaisingas. Visos išdidžios ir tironiškos jo vėlesnių romanų moterys — "Nusikaltimo ir bausmės" Dunia, "Idioto" Nastazija, "Brolių Karmazovų" Katerina Ivanovna ir "Lošiko" Polina — iš tikrųjų yra Polinos portretai.

Beveik viskas, ką žinome apie Dostojevskio didelę meilę Polinai, yra surašyta jos dienoraštyje ("Mano artumo su Dostojevskiu metai"). Atrodo, kad jis norėjo būti jos ponu, nors lytiškai ji buvo vyraujanti jėga. Dėlto kildavo begaliniai susipykimai ir joje sukeldavo stiprius paniekos ir kerštо jausmus jam. Jų santykiai patapo viena ištisine kova. Jos nepasitenkinimą gilino ir gėdingas jų santykių pobūdis: susitikinėjimai viešbučiuose, svetimoteriavimas su meilužiu, kurio žmona gulėjo mirties patale, faktas, kad jis ją traktavo kaip meilužę, o ne kaip gimininginę literatūrinę sielą, jo patetiškas dominuojančiu partneriu dėjimasis.

Iš pradžių Dostojevskis nebuvo įsisąmoninęs kaip labai jam ji buvo reikalinga. Kas pradžioje jam atrodė esąs nuotykis, greit išaugo į didelę aistrą. 1863 m. pradžioje jis jau buvo taip susižavėjęs ja, kad negalėjo praleisti dienos nepasimatęs su ja. Ji buvo įsibrovusi į jo būtybės gelmes. Namie jo laukė džiovininkė žmona ir vienišas rašomas stalas. Už namų — jį jaudinusi ir džiuginusi mergina.

1863 m. pavasarį žmonos sveikata pablogėjo. Dostojevskis su Polina sutarė vasarą vykti į užsienį, kur galėtų atvirai, nesislėpdami gyventi. Besiartinant iššvykimo dienai, Dostojevskį sulaikė jo brolio leidžiamo žurnalo "Vremia" reikalai, ir Polina turėjo iššvykti viena. Per visą vasarą jis mėgino išsikapstyti iš jį užklupusių sunkumų, kad galėtų atvykti pas ją, tačiau reikalai taip susiraizgė, kad jis nedrįso išvykti iš Peterburgo. Žurnalas buvo uždarytas ir jis turėjo grumtis su kreditoriais, dalininkais ir prenumeratoriais. Jam reikėjo gauti pinigų daugeliui reikalų: žmonai, jos gydytojams, savo atskiram butui, savo kelionei į Paryžių ir Polinai. Ši jam rašė ligi rugpjūčio, ragindama greičiau atvykti pas ją į Paryžių ir užtikrindama jam savo aistringą meilę. Po to, paliovė rašiusi. Per tris savaites buvo tyla, galiausiai atėjo laiškas su žinia, kad ji įsimylėjo jauną prancūzą ir kad viskas tarp jų baigta. "Tai tavo kaltė, kad tu taip ilgai palikai mane vieną".

Tada jis metė savo reikalus, kiek sugebėdamas sugraibė kiek pinigų ir išskubėjo į Paryžių, tačiau pakeliui sustojo Wiesbadene palošti rulete. Per tris dienas jis mėgino savo laimę, išlošė didelę sumą, paskui pusę pralošė, tačiau sugebėjo atsiplėšti nuo lošimų stalo, išsiveždamas 5000 frankų. Taip atgavęs drąsą, jis nuskubėjo į Paryžių pasimatyti su Polina. Ši nustebo jį pamačiusi ir klausė, kodėl jis nepakluso jos įspėjimo nevykti pas ją.

Reikalas toks, kad ji susipažino su gražiu, meilikaujančiu ispanu studentu, kuris ją sužavėjo, ir ji noriai jam atsidavė. Ji jame rado sveiką jautulingumą, paprastumą ir lengvumą, visa tai, ko trūko josios santykiuose su Dostojevskiu. Tačiau ispanas greit atšalo, išsigandęs jo sukelto joje gaisro. Jam tai buvo paprastas epizodas, o jai – pirma natūrali meilės patirtis. Ji beviltiškai stengėsi jį pasilaikyti, tačiau nesekmingai. Visa tai virė joje Dostojevskiui belošiant rulete. Ji gerai žinojo, kad jos neištikimybė sukretė jį, tačiau jai buvo piktai malonu jam suduoti tokį smūgį, jam parodyti, kad ji jau nebebuvo jo galioje, kad jis jau nebebuvo jai reikalingas.

Ispanui nutraukus su ja santykius, josios mintys vėl grįžo prie pirmojo meilužio. Ji labai laukė jo atsilankymo ir kankinosi norėdama savo naštą užkrauti ant jo pečių. Savo dienoraštyje ji rašo, kad Dostojevskis klausęs jos neištikimybės prisipažinimo rankom apglėbęs galvą, visu kūnu sudribęs kėdėje. Jai baigus, jis atsistojo ir sušuko: "O, Polia, kodėl tu tokia nelaiminga? Taip turėjo įvykti. Aš tai žinojau! Tu padarei klaidą pamildama mane. Tu esi vienintelė moteris nereikalaujanti jokių įsipareigojimų. Bet galvok apie kainą. Tuo atžvilgiu vyrai ir moterys nevienodi: vyrai ima, moterys duoda".

Sugrįžęs į viešbutį, jis rado jos šaltą laišką, kuriuo ji nutraukė santykius su juo. Laiškas baigėsi taip: "Mano brangusis, sudiev. Aš norėjau pamatyti tave, bet kas iš to? Aš labai norėjau su tavim pakalbėti apie Rusiją". Laiške nebuvo nė vieno malonaus ar užuojautos žodžio didžiam rašytojui, kurį ji atstūmė nuo savęs.

Kai Polina įsitikino, kad josios ispanas jos vengė ir nebegalvojo tęsti pažinties, ji nubėgo pas Dostojevskį klausti patarimo, kaip jam atsikeršyti. Ji jam perskaitė giliai įžeidžiantį laišką, kurį ketino ispanui pasiųsti ir teiravosi ar ji turi jam sugrąžinti pinigus, kuriuos jis išleido ją belinksmindamas. Dostojevskis žiūrėjo į tas kvailas užmačias švelniai ir užjaučiamai. Jis netgi ją įtikino tęsti dar Peterburge suplanuotą kelionę, pasižadėdamas elgtis su ja kaip brolis su seseria. Ji greit pastebėjo, kad jos nelaimingas meilės epizodas tik padidino Dostojevskio meilę. Dabar ji ketino negailestingai išnaudoti ryškų vyravimą. Dostojevskio meilė atsidūrė tokioje būklėje, kuri vadinama malonumo jieškojimu kančioje.

Iš Paryžiaus jie nuvyko į Baden Badeną. Netrukus Dostojevskis vėl sėdėjo prie ruletės stalo. Per tris dienas jis pralošė visus savo pinigus. Jis užstatė savo laikrodį ir žiedą. Jis siuntė į Rusiją pamišėliškus prašymus pinigų. Kai tik juos gavo, jo nuotaika vėl pagerėjo. Tačiau ir kitas jo lošimas jam negeriau sekėsi.

Jo kasdieninis kontaktas su ja įkaitindavo jį ir jis iš lėto degė nepasotintu jos geismu. Kartu su tuo jis gėdijosi savęs dėl savo noro turėti ją. Jis nesugebėjo būti rūpestingu broliu, o Polia nesistengė jam pagelbėti. Dažnai ji erzino jį, naudodama savo galią iki kraštutinumo, o paskui nusisukdama nuo jo.

Jiem atvykus į Baden Badeną, ji savo dienoraštyje pažymėjo: "Atrodo, kad aš niekad nieko nepamilsiu". Jie keliavo po Italiją, tačiau vis tebebūdami tolimi vienas kitam. Iš Turino jie nuvyko į Berlyną. Tada jie išsiskyrė. Polina sugrįžo į Paryžių, o Dostojevskis nuvyko į Hamburgą, kur ir vėl neatsilaikė pagundai ir sėdo prie ruletės stalo. Ten jis ir vėl pralošė visus likusius pinigus. Jis kreipėsi į ją, prašydamas pinigų. Ji užstatė laikrodį ir jam pasiuntė tiek, kad jis galėtų vykti pas savo mirštančią žmoną.

Jis jautė labiau nei betkada anksčiau mylįs Poliną. Tuo gi tarpu jis susidūrė su skaudžia tikrove. Pirmiausia jam reikėjo savo mirštančią žmoną pervežti į Maskvą ir ją apgyvendinti naujam bute. Toliau, jam reikėjo rūpintis jo naujuoju žurnalu "Epocha", o taip pat rašyti naują knygą "Užrašai iš pogrindžio".

Jo žmona Marija mirė 1864 m. balandžio 15 d. Apie ją jis parašė: "Ji buvo doriausia, tauriausia ir kilnaširdingiausia moteris iš visų tų, kurias aš pažinau per visą savo gyvenimą". Bet jis buvo slegiamas kaltės jausmo, nes jo širdis krypo ne prie doriausios, o prie amžinos draugės.

Tuo gi tarpu Polina vis labiau tolo nuo jo, išnaudodama savo žavesius su daugybe vyrų ir nerasdama nieko daugiau kaip tik kartėlį. 1864 m. rugsėjo m. ji rašė: "Jie man kalba apie Dostojevskį. Bet aš jo nekenčiu. Jis mane privertė kentėti tiek daug, kai visa buvo galima padaryti be kančios".

Praėjo dveji metai nuo jų išsiskyrimo. Polina pasiskundė savo seseriai Nadeždai (pirmai moteriai gydytojai Rusijoje) Dostojevskio elgesiu ir ši tuoj parašė Dostojevskiui laišką, prašydama pasisakyti dėl jos sesers tvirtinimų. Dostojevskis jai atsakė taip: "Polina yra didelė egoistė. Jos egoizmas ir išdidumas yra milžiniški. Ji iš žmonių reikalauja visų tobulybių, ji nedovanoja nė mažiausio netobulumo, bet pati save išteisina nuo mažiausių prievolių kitiem. Ligi šiai dienai ji man priekaištauja, kad aš nebuvęs vertas jos meilės. Bet 1863 m. Paryžiuje ji mane sveikino šiais žodžiais: "Tu atvykai per vėlai", t. y. kad ji pamilo kitą, nors prieš dvi savaites ji savo laiškuose vis dar tvirtino mane tebemylinti. Aš ją kaltinu ne už pamilimą kito, bet už tas keturias eilutes, kurias ji man atsiuntė į viešbutį su žiauriu sakiniu: "Tu atvykai pervėlai". Aš vis tebemyliu ją, aš ją labai myliu, bet dabar aš noriu kad nebemylėčiau. Ji tokios meilės neverta. Man gaila jos, nes aš pramatau, kad ji visada bus nelaiminga. Ji niekur neras nei draugų, nei laimės. Nė vienas, kuris visko reikalauja iš kitų, bet save atleidžia nuo bet kokių įsipareigojimų, negali rasti laimės".

Po dviejų metų jie susitiko Wiesbadene. Tai buvo galo pradžia. Dostojevskis tebedegė noru turėti ją. Ji savo malonę jam dalino kaip išmaldą. Jausdamas jų meilę išgaruojant, jis mėgino ją prikalbėti už jo ištekėti. Polina griežtai atmetė jo siūlymą ir sugrįžo į Paryžių.

Jis vėl pasinėrė į beprotišką lošimų sūkurį ir viską prarado. Dabar jis atsidūrė pačiam dugne. Jis net netuėjo pinigų sumokėti už pietus. Jis užstatė viską, ką beturėjo. Nors įniršęs rašė savo du romanus, "Lošiką" ir "Nusikaltimą ir bausmę", jis negalėjo toliau rašyti "Lošiko", nes vyriausią moters vaidmenį ten turėjo Polina.

1865 m. spalio m. ji grįžo į Petrburgą ir Dostojevskis vėl ją kalbino tekėti už jo. Ji visiškai negalvojo apie tai. Priešingai per ketverius jos buvimo Peterburge mėnesius ji privedė jų santykius prie nutrūkimo.

Dabar jo sujauktas gyvenimas jį slėgė iš visų pusių. Jo kreditoriai jam grasino, jį kankino dažnos epilepsijos atakos, jis išgyveno nelaimingos meilės kartėlį. Pagaliau jis ryžosi ją baigti. Ir 1866 m. pavasarį jie atsisveikino žinodami, kad jie išnyksta iš vienas kito gyvenimo.

Anot Liubovės Dostojevskaitės, 1870 m. jie vėl susitiko. Dostojevskiui pasiekus savo garbės viršūnę. Jį aplankė šydu prisidengusi ponia, atsisakiusi pasakyti savo pavardę. Ji pakėlė šydą ir ilgą laiką į jį žiūrėjo. "Būkite maloni pasakyti savo vardą" — ją paprašė Dostojevskis. Tačiau viešnia, neištarusi nė žodžio, nuleido šydą ir išėjo iš namų. Kai vėliau jis suprato, kad tai buvo Polina, esą jis pasakęs: "Ji nepasikeitė, bet ji dingo iš mano atminties taip galutinai, kad aš negalėjau jos atpažinti".

ALĖ RŪTA

AUTOBUSE

Žmonės, žmonės. Kiekvienas jų — margas pasaulis,
kaip margi jų apdarai, kaip skirtingai išsivingiavusios
veido raukšlės, rūpesčių — ašarų išvagotos, ar
jauno juoko įspaustos.
Įvairios rasės. Margi skirtingų išgyvenimų bruožai
veiduos ir žvilgsniuos.
Kur skubate, žmonės?
Kur mes gi taip skubam, kai visos valandos prasmingos
ir gražios?
Kodėl rymai, mergaite, susimąsčius? Kur tavo mintys
keliauja?
Pro langą žvelgia tamsios Meksikos sūnaus akys;
ar jis ilgis gimtinės prerijų, ar svarsto,
kaip viliojantį pagaut žalią Amerikos pinigą?
Ko įspinkso negyvas senutės žvilgis į sieną?
Kokie atsiminimai rezgasi temstančiuos mintijimų
plotuos?
Neša neša gyvenimas visus į nežinomą stotį.
Tolsta tolsta namai, horizonto šviesa — pilna graudulio.
Žydi žydi, žydi ir vysta vainikai,
tiesias ir tiesias baltas, tamsus šešėliuotas gyvenimo
kelias . . .

KALNUOS

Tyla ir saulė kalno žiede
liūdesio lankus numovė. —
Ten stebuklingai įsižiebia
rausvos ir baltos svajonės.

Kur eitum ir ką veiktum vienas? —
Ošia tik pušys. Be žado
tau prakalbėję naktys, dienos
margą atminimą žada.

FOLIES BERGERS

AVA SAUDARGIENĖ

Paryžius. Montmartre gyvas, linksmas žmonių skruzdėlynas, naktį sublizga dar intensyvesniu gyvenimu; vakarui atėjus persipildo atviros kavinės ir gatvės. Daugelis skuba į restoranus, naktinius klubus ir teatrus. Populiariausios vietos naktiniame gyvenime yra Moulin Rouge ir Folies Bergeres. Gatvės ir didžiulėmis reklamomis apšviestas teatras patruliuojamas linksmai nusiteikusių policininkų.

Esant Paryžiuje būtina aplankyti Folies Bergeres, kur su prancūzais maišosi įvairiaspalvė publika Europos, Azijos, Amerikos ir Australijos; kur teatro foje turtinguose kioskuose parduodami originalūs žymių menininkų paveikslai, skulptūros, suvenyrai ir puošmenos egzotiško skonio moterims; kur bare didelis pasirinkimas gėrimų; kur programa žibanti, egzotiška.

Dienos metu FB miega. Visur tylu. Teatras pabunda vakare. Nušvinta reklamos, pro šalutines duris renkasi tarnautojai, aktoriai, šokėjos. Valandą prieš spektaklį, atidaromos durys ir ilga eilė žiūrovų slenka prie kasos.

Nusipirkus bilietą atsidūriau prieš trejukę, sėdinčią pakilioje vietoje. Tai du frakuoti vyrai ir nuvytusio grožio, elegantiška prancūzė, gal buvusi šokėja ar dainininkė. Trejukės teatralinę laikyseną pabrėžia jų niūrūs veidai ir juodi rūbai. Nejudančiom akim pažvelgę ir atžymėję vietą ant bilieto, visi trys automatiškai pasuko galvas į dešinę ir priėmė sekantį žiūrovą. Bilieto savininką perima vietų nurodinėtoja ir nuvedusi į vietą pareikalauja 2 fr.

Salė apvali. Sienos tuščios, tamsios. Prie lubų Eifelio bokšto apatinė dalis, kaip ir arkos skiriančios publiką nuo priescenio, iliuminuota tūkstančio mažų lempučių. Scenos uždanga puošni, kaip Prancūzijos karalienių brokadiniai rūbai.

Du tūkstančiai žiūrovų kiekvieną vakarą pripildo salę. Spektaklis prasideda lygiai 9 val., nes FB skrupulingai saugo punktualumą ir preciziską sklandumą.

Scenovaizdžio pakeitimų publika nepastebi; mato tik vis naujus, vis nuostabesnius vaizdus, kurie nusitęsia net į salę. Scenos centre laiptai vedantys į dangų, panaudoti dekoratyviniam aktorių išdėstymui. Šių laiptų dėka, 18 pėdų gylio scenoje sutelpa masė aktorių geriausioj šviesoj.

Belaukiant uždangos pakilimo, teatro istorijos epizodai prabėgo mano mintyse.

Kur šiandieną stovi garsusi teatras, prieš keletą šimtų metų tekėjęs upelis, ant kurio kranto, mažame namely gyveno vienuolis. Jis augino vynuoges, darė vyną. Saulei tekant ir saulei leidžiantis, atsivertęs brevijorių meldėsi ir meditavo. Praėjo keli šimtai metų; vienuolis užleido vietą matracų fabrikui, kuris priklausė paryžiečiui Bergier. Cementiniai vamzdžiai nuleido upelį požemin, vienuolis ir jo mažas namelis nugrimzdo užmarštin.

Šalia fabriko aikštelė — "Folies", apaugusi minkšta žole ir žaliais krūmais, buvo populiari įsimylėjusių susitikimo vieta. "Folies" su laiku paversta vieša aikšte, kur paryžiečiai susirinkdavo pašokti, išgerti, pasižiūrėti imtynininkų ir akrobatų. Ir neužilgo, šalia esantis matracų fabrikas buvo paverstas teatro sale su scena ir pavadintas jungtiniu fabriko savininko ir aikštelės vardu — Folies Bergeres. Tačiau miestelėnai ilgą laiką šį teatrą vadino "Elastinis matracas."

Naujo teatro programoj buvo žonglieriai, imtininkia, ugnies rijikai, nykštukai. Labiausiai visus traukė foje veikiantis baras, gražių merginų aptarnaujamas.

Padorūs paryžiečiai pasmerkė teatrą, bet didžioji gyventojų dalis juo gėrėjosi ir linksminosi baro merginų kompanijoje.

Manet, Toulouse-autrec piešė ten savo garsius kūrinius; karikatūristai sukūrė ten įdomiausias karikatūras, politikai karštai diskutavo. Folies Bergeres nuo įsikūrimo pradžios tapo tradicine Paryžiaus aktyvistų susitikimo vieta. Politiniuose pasaulio ir Prancūzijos neramumuose Folies reagavo atatinkama programa. Paskutinio karo metu, vokiečių okupacijoje, programon buvo įterpiami spontaniški pranešimai, petriotiniai šūkiai ir dainos, keliančios paryžiečių nuotaiką.

Praėjus kiek metų nuo įsikūrimo, senstantis direktorius Leon Sari apimtas atgailos, linksmo žanro teatrą

V. ČERNIAUSKAITĖ

BAROKO MOTYVAI

su baru pavertė koncertų sale. Koncertavo to laiko garsūs kompozitoriai, Gounod, Massenet, Dalibes. Bet neilgai. Teatrą užgulė finansiniai sunkumai nustojus skaitlingos publikos. Folies Bergeres perėmė broliai Isolas ir atidarė lengvo žanro teatrą. Scenoje vėl pasirodė klaunai, mimikai, akrobatai, imtininkai, dainininkai, šokėjos ir net cirko žvėrys. Sužibėjęs teatras vėl sutraukė minias paryžiečių ir išgelbėjo Folies Bergeres iš bankroto.

Sekantieji metai suteikė revju aurą, šiam pagarsėjusiam cirko pobūdžio teatrui. Meninis lygis labai pakilo; palaidi programos numeriai apjungti sąmoningais pranešimais, replikomis, satyra, komedija.

Nudizmas į FB atėjo 1893 m. Pradžią tam davė studentų balius "Keturi menai", įvykęs netolimam Moulin Rouge, kuriuo metu dvi Paryžiaus gražuolės susiginčijo, kurios kojos gražesnės. Kojų grožio pademonstravimui, jos numetė sijonus Linksmybių įkarštyje, kitos merginos pasekė ir atidengė ne tik kojas, bet šlaunis ir krūtines. Studentai iš savo tarpo išrinko teisėjus. Jų sprendimo nelaukus, Mona, gražiausia iš visų, staiga užšoko ant stayo Jievos kostiume. Ji varžybas laimėjo.

Mona ir keli studentai buvo patraukti teisman ir nubausti po 100 fr. kiekvienas. Dėl to sukilo Lotynų kvartalo studentai ir gatvėse, ant lempų postų pakabino senatoriaus Beranger, didžiausio Paryžiaus moralisto, skudurinę iškamšą su užrašu "Padorumo tėvas".

Įsikišo policija. Studentai apsupo policijos prefektūrą. Iš šio skandalo studentai išėjo laimėtojais. Po tų įvykių nė metams nepraėjus, Paryžiaus lengvo žanro scenon įsiveržė nudizmas. Tai buvo kuklioj formoj, kasdieniško gyvenimo vaizdeliai miegamajame ar vonioje, kur labai nedaug parodyta, mūsų laikų mastu, o daug palikta vaizduotei.

Pirmieji pasirodymai sukėlė didžiausias ovacijas. Pasisekimas buvo užtikrintas. Sekmingos aktorės, moralinių sargų priežiūroje, gastroliavo Europos didmiesčiuose.

Folies Bergeres į sceną įvedė nudizmą, kaip ir kiti lengvo žanro teatrai, tik su tuo skirtumu, kad nudizmą įvilko į meniškumo skraistę. Estetis grožis ir prabangiška aplinka žavėjo net moralistus. Ir taip pasiektas augšto meno standartas iškėlė šį teatrą į pirmą vietą ir pagarsino visame pasauly.

Kai senasis pastatas apšepo ir ėmė griūti, 1926 m. apie senas sienas pastatytos naujos. Statybos metu, spektakliai vyko kaip visada. Užbaigus išorinių sienų statybą, vidus išgriautas ir išvalytas. Scena su laiptais į dangų palikta ta pati.

Spektaklio programa keičiama tik vieną ar du kartus metuose. Naujo revju paruošimui išleidžiama apie ketvirtis milijono dol. Kostiumų medžiagos suvartojama apie pusę tūkst. km., žibučių 20-30 mil., kaspinų milijoną metrų ar daugiau.

Kostiumų ir dekoracijų pagaminimui teatras turi savo siuvyklą, staliaus dirbtuvę su elektriniais pjūklais, puošluotojais, dažymui purkštuvais ir moderniską dekoracijų keitimo mechanizmą.

Paryžiečiai myli Folies Bergeres. Jį lanko karaliai, svetimų valstybių pasiuntiniai ir deputatai; lanko turtuoliai ir vargšai, garsenybės, kuklūs miestelėnai ir nedrąsūs kaimiečiai. Bet naujo spektaklio pasisekimas priklauso nuo reguliarių lankytojų, anoniminių paryžiečių, kurie vargu ar praleidžia bent vieną naktį. Paryžietis yra kiečiausias Folies kritikas; jis stato didžiausius reikalavimus. Kaip Romos imperijos minia nykščio nuleidimu galėjo pasiųsti gladijatorių mirčiai, taip paryžiečiai karštomis ovacijomis aprobuoja naują revju, arba tyla jį pasmerkia.

Naujai revju programai priimami nauji aktoriai, dainininkai ir šokėjos. Populiariausios šokėjos yra anglės. Iš šoškėjų reikalaujama grožio ir meniško sugebėjimo. Treniruotėse išvengta trafaretiško, amerikoniško monotoniškumo, kuris žlugdo kūrybingumą. Folies Bergeres aktorių grupė yra dinamiška, žavinti. Iš kiekvieno dalyvio trykšta individualus talentas, kuris suvestas į vieną idėją, duoda puikų spektaklį. Daugumas šokėjų ir aktorių nesitenkina teatro karjera, bet siekia kitų profesijų. Šokėjos karjera tai tik preliudas, gerai apmokamas darbas; darbas disciplinuotas, nelengvas, atliekamas su meile ir sunkumai sutinkami su jumoru, vertinamas, nes visą dieną palieka laisvą studijoms.

Egzistencijos pradžioje Folies įgijo blogą reputaciją. Vieną žiemos naktį durų sargas pasigailėjo dviejų sušalusių gatvės merginų laukiančių prie teatro durų ir įleido jas į vidų. Šitas įvykis greitai pasidarė Montmartre gatvės merginų privilegija. Pasibaigus spektakliui merginos apleisdavo teatrą su klientais. Kai tokių merginų skaičius vis augo, teatro administracija privilegijuotoms davė bilietus, be kurių negalima buvo įeiti į salę. Suklestėjo naktinis biznis teatro šešėlyje. Nukentėjo šokėjų reputacija, nors bendrai jų moralė buvo be priekaišto. Tik po kelių metų direktorius M. Derval tai suprato ir, nežiūrint visų užinteresuotųjų protesto, tą privilegiją panaikino ir išgelbėjo šokėjas nuo moralinio pasmerkimo.

Be didelio būrio aktorių, Folies Bergeres turi apie 340 tarnautojų. Tai upžkulisių armija, publikai nematoma, be kurios neįvyktų nė vienas spektaklis. Tai direktorius, režisorius, choreografai, siuvėjai, rengėjai, dažytojai, staliai, elektrikai, valytojai.

Pakilo uždanga. Kaip akimirka prabėgo trys ir pusė valandos. Revju dekoracijos, viena už kitą puošnesnės, turtingas garderobas, augštas šokėjų ir aktorių meninis lygis, jų lengvas sąmojus, sudarė vienalytį žėrintį spektaklį, kurio viršūnė — prancūziški kankanai. Gal kaikam atrodė nevisai suderinta su to kio revju programa, bet žaviausia buvo Šuberto Ave Maria.

Vienu momentu scena, kartu su žiūrovų sale, pavirto katedra. Užėmė kvapą, kai choras merginų, ilguose, baltuose rūbuose, su žvakėmis rankose, ėjo per katedrą ir giedojo Ave Maria.

Pabaigai, nusileido iliuminuotas Eifelio bokštas. Jį apsėdusios merginos, žaisdamos strauso plunksnomis dainavo. Greitai sukilo publika ir visa salė skambėjo — Paris! Paris!

Foje šviesos prigęso. Žmonės skirstėsi lėtai. Kaip Pelenės pasakoj, pavirtę paprastais mirtingaisiais scenos karaliai, princesės, Venus, plaštakės ir gėlės, paskutinieji apleido teatrą. Nakties ramybė užgulė Montmartre. Budraus sargo žingsniai suaidėjo užmigusiame Folies Bergeres.

EMILIJA VYDIENĖ

IŠEINU NEGRĮŽTAMAI

Ko susirinkote čia mano mylimi medžiai?
Ko susirinkote? Apsirengę vestuvių rūbais.
Kam nešate auksą, varį ir rubinus?
Kam nešate?
Ar jūs nežinote, kad aš išeinu negrįžtamai?
Išeinu ne savo noru.
Esu visatos jėgų sunaikinamas.
Kodėl neatslinkote vaiduokliais?
Apsisiautę vakaro miglomis ir apsidangstę nakties skaromis;
Pilnomis saujomis ašarų ir dejonių?
Ar jūs nemylite manęs?
Ar jūs nemylite?
Pažvelkite į mano giminę, išsisupusią geduloj, suklupusią ir ašarojančią
Jie myli mane.
Jie nenori praradimo.
Jie žino, kad išeinu negrįžtamai.
Jie žino . . .
Niekad, jau niekad neskubėsiu pas jus ir neieškosiu tarp jūsų nusiraminimo, paslapčių sprendimo ir džiaugsmo.
Niekad neglausiu įkaitusios kaktos prie šalto jūsų kamieno ir nelauksiu stebuklo.
Niekad neglostysiu puikių jūsų žiedų, nesvaigsiu nuo jų kvapo
Ir nesiūbuosiu su jumis saulėj ir vėjuje.
Aš išeinu negrįžtamai.
Išeinu ne savo noru.
Esu visatos jėgų sunaikinamas.
Ar jums negaila manęs, kad žėrite auksu ir rubinais?
Ar jums negaila?
Suūžė, sušlamėjo medžiai, suskambo jų auksiniai lapai ir pasigirdo tyli daina.
Tu neišeini!
Tu niekur neišeini!
Tu būsi su mumis per amžius!
Mes apglėbsite tave savo šaknimis ir įčiulpsime tave į savo širdis.
Tu būsi mūsų dalimi, — mūsų kūnu ir krauju.
Mes iškelsime tave savo žieduose ir džiaugsmingai supsime vaisiuose, — saulėj ir vėjuje.
Mes mylime tave ir amžinai mylėsime, nes mūsų meilė nenykstanti,
Tu gyvensi meilėje ir būsi laimingas.
Tu keliausi ir keliausi . . ,

J. MIKĖNAS — RŪPINTOJĖLIS

Toj amžių kelionėje gimsi ir mirsi,
Kol dulkes numesi ir tapsi dvasia.
Dangus nusiblaivė.
Nubraukusi debesį išsitiesė saulė
Ir uždegė vilties žvakes . . .
O vėjui pakilus suklaupė medžiai
Ir pabėrė aukso lapus ant mylimo kapo.

PAINUS KLAUSIMAS

(TARYČIA)

A. GIEDRIUS

Visi trys vaikai žaidė savo kambaryje.

Aštuonerių metų Algiukas sklaidė paveiksluotą knygą, atvertė ant piestos jojančią raganą ir ilgai į ją žiūrėjo.

Vieną kartą jis, eidamas iš mokyklos, užkliudė moterį, kuri nešėsi pilną krepšį pirkinių. O jisai žiūrėjo į šalį augštyn, kur lėkė didelis nematytas paukštis. Ir užkliudė tą krepšį, kurio viena ąsa ištrūko moteriai iš rankos ir pabiro and žemės keli apelsinai. Moteris pastatė į vaiką piktas akis ir užriko:

— Ar spitras, kad nematai kur einąs?

Vaikas atsiprašinėdamas puolė rinkti apelsinus, bet moteris vėl užriko:

— Šalin! Aš pati susirinksiu.

Algiukas dar kartą atsiprašė ir nusiskubino namo. Eidamas dar pažvelgė į padangę, bet paukščio jau nebebuvo. Kur jis nulėkė? . . .

Dabar vaikas žiūri į tą raganą knygoje ir mato, kad ji panaši į aną moterį . . . Bet ar ragana žmogus? Ar ana pikčiurna galėtų taip jodinėti? . . Ne, čia tiktai pasaka . . . Algiukas vertė kitą lapą.

Tuo tarpu šešerių metų Vidutė šukavo savo lėlutei galvytę, vilko šalin apsiaustėlį ir guldė į lovutę. Paguldžiusi supo ir patylom niūniavo dainelę.

Į penktus metus įšokęs Tadukas balnojo savo arkliuką. Tas jo arkliukas jau buvo pabalnotas — toks iš fabriko išėjęs. Bet tėtis įtaisė Tadukui kitą balną: paėmė storo milo, pritaikė, pasiuvo, pritaisė po du diržus iš abiejų pusių ir pasakė:

— Še, Tadai, mokykis pats pabalnoti žirgą.

Ir parodė, kaip reikia balną užmesti, kaip susegti ir suveržti po papilve varžtus.

Taigi dabar, kai Algis ir Vida kitką veikė, Tadas nusibalnojo savo žirgelį ir vėl iš naujo balnojo. Nuėmęs užmetė gerai, bet nesisekė jam suveržti varžtus. Vieną dirželį gerai susegė ir suveržė, o kitas painiojosi ir spruko jam iš rankų. Pamatė Algis ir šoko padėti, bet Tadas jo nepriėmė:

— Eik šalin! Aš pats . . .

Tuo tarpu, kai vaikai savo kambaryje kiekvienas savaip triūsė, abu tėvai gretimame kambaryje patylom kalbėjosi. Paskui juodu išėjo . . .

Tadas pagaliau pabalnojo savo juodbėrį, užsėdo and jo ir ėmė lakacuoti. Suposi, lingavo, kiek tik jam patiko, paskui staiga nušoko ir nubėgo pas motiną. Ji virtuvėje triūsė. Tadas atsisėdo į krėslą ir pasakė:

— Mamyte, tu negera

— Kodėl, Taduk?

— Tėtis geresnis.

— Kodėl tėtis geresnis?

— Tėtis sako, kad aš visur galiu lakstyti su kaimyno vaikais, o tu nenori . . .

— Tadukai, tu visada pareini šapais apsivėlęs ir purvinas. Ir tėtis taip neleidžia. Mamai kasdien reikia

J. KLEMKIENĖ PAVASARIS KAIME

tavo drabužėlius valyti ir plauti. Mama turi daug darbo. Ar tau negaila mamos?

Tadukas pakilo nuo krėslo, pribėgo prie motinos, apkabino ją ir prisispaudė. Motina paglostė jo plaukelius, ir vaikas vėl nubėgo pas anuodu.

Dabar jis rado Algį ir Vidą bekalbančius apie bosą. Algis besakąs:

— Aš pasiskyriau tėtį, ir tėtis jau seniai mano bosas.

— O mano mama seniai bosas, — pasisakė Vida.

— Ne! — pasipriešino Tadas. — Mama mano bosas!

— Ne, Tadai! — ginčijo Vida. — Algis pasiskyrė tėtį, o aš mamą. Tau nėra boso.

Tadukas vėl prisiminė, kad tėtis jam leido visur laksyti su kaimyno vaikais, kad tėtis jį pavėžina, jam arkliuką nupirko, ir griežtai pareiškė:

— Tėtis mano bosas!

Bet nenusileido Algis.

— Ne, Tadai. Aš vyresnis už tave ir už Vidą. Aš jau seniai pasiskyriau tėtį. Tėtis mano vieno bosas. O Vidos bosas mama. Ji mergaitė, jai ir pritinka mama. Tau nėra boso: neužtenka.

Algis įtikinančiai kalbėjo. Tadukas susirūpino. Ir nieko daugiau nesakęs, nuėjo į miegamąjį ir atsistojo prie lango. Dangum plaukė balti debesiukai, o tarp jų mėlynavo dangaus gilybė. "Ten gyvena Dievas", pamanė vaikas. "O Dievas viską sutvėrė. Dievas labai galingas. Ir geras mažiems vaikams."

Tadukas atsiklaupė ant kelių ir ėmė prašyti Dievą, kad būtų jo bosas. Algis turi tėtį, Vida — mamą. O jam nėra boso. "Dievuliau, tu būk mano bosas — aš labai prašau. Aš Tau kasdien kalbėsiu poterėlį."

Ir Tadukas pajuto, kad Dievas sutinka būti jo bosas. O čia pro debesiuką pratryško ir šviesus spindulėlis. Pratryško ir, rodos, tiesiai Tadukui į akis.

Vaikas apsidžiaugė ir padėkojo: "Ačiū Tau. Dievuliau." Persižegnojo ir tekinas nubėgo pas anuodu.

— Dabar žinokita, — tarė jis Algiui ir Vidai: — mano bosas — Dievas.

Algis ir Vida valandėlę žiūrėjo į jį. Paskui Algis sako:

— Kaip jau Dievas bus Tavo bosas!

— O bus! — patvirtino Tadas. — Aš pasimeldžiau, paprašiau — Dievas ir sutiko.

— O kaip tau sakė Dievas? — paklausė Vida.

— O kam tau reikia! — atsakė vaikas. Dievas man vienam pasakė.

Nei Algis, nei Vida neturėjo daugiau ką sakyti. Vida pasiėmė paveiksluotą knygą, Algis ėmė piešti. O Tadas smagus užsėdo and savo bėrio ir ėmė joti . . .

* * *

Vakarienės metu Tadas sėdėjo šalia tėvo, prie Tado — Algis, prie motinos — Vida. Tėvas prasitarė motinai, kad jo dėdė fabrike gavęs paaugštinimą: būsiąs bosas, savo žinioje turėsiąs kelias dešimtis darbininkų. O Algis čia tuojau pasakė, kad Tado bosas — Dievas.

— Kaip tai? . . — paklausė tėvas.

— Ogi taip, tėti, — paaiškino Algis: — aš pirmutinis pasiskyriau tave, Vida pasiskyrė mamą, o Tadui neliko boso. Jis nuėjo į savo kambarį, pasimeldė, paprašė Dievą, ir Dievas sutiko būti Tado bosas.

Motina nusišypsojo, o tėvas paėmė Taduko galvutę, priglaudė prie savęs ir pasakė:

— Šaunus mano berniukas.

Ta vakarienė buvo ne tik skani, bet ir linksma.

* * *

Atėjo sekmadienis. Visi buvo bažnyčioje. Paskui valgė pietus. O popiet Tadukas paprašė mamos šokolado.

— Ne, Taduk, — pasipriešino mama. — Nereikia sokolado: saldaus kompotuko valgei.

— Man nepatiko kompotas, — atsakė vaikas.

— Tadai, — įsikišo tėvas, — kompotas buvo labai skanus. Žiūrėk, nei Algis, nei Vida nieko nesako.

Vaikas pamatė, kad dabar nė tėtis jo neužstojo. Galvutę nuleidęs nuėjo į miegamąjį ir atsisėdo. Tuojau vėl pakilo, priėjo prie lango ir pažiūrėjo į dangų. Dangus buvo labai mėlynas. Tadukas atsiklaupė, susiėmė rankutes ir ėmė kalbėti:

"Dievuliau, aš labai noriu šokolado. Man kompotas nepatiko. Aš nemėgstu virtų razinkų ir slyvų: jos tokios ištižusios. O mama sako — viską reikia valgyti. Man geriau būtų obuoliai, abrikosai ir kriaušės. Ir Algiui patinka kriaušės. Jam teko dvi skiltys, o man tik viena. Man nepatiko kompotas. Aš noriu saldesnio, o mama sako — nereikia cukraus. Ir tėtis taip sako. Jiems patinka toks kompotas, o man — ne. Jie nežino, kaip man nepatinka. Dabar aš noriu šokolado . . . nors mažo gabaliuko. Dievuliau, ar Tu leidi man šokolado? . . "

Tadukas žiūrėjo, žiūrėjo į dangų ir pajuto, kad Dievas jam leido šokolado. Jis padėkojo Dievui, persižegnojo ir nubėgo į virtuvę.

Motina mazgojo mazgynį, o tėvas jai skaitė laikraštį. Tėvas nustojo skaitęs, o motina paklausė :

— Ką sakysi, Taduk?

— Mamyte, mano bosas man leido šokolado.

— Koks bosas?

— Taigi Dievas — mano bosas. Aš paklausiau, Jis ir leido . . .

Motina padėjo mazgotę ir klausiančiomis akimis pasižiūrėjo į tėvą . . .

APIE EGLĘ

*

*

M. TŪBELYTĖ - KUHLMANIENĖ

Nuo savo namų terasos Audronė Daugirdienė sekė kaip didelis baltas laivas įplaukė į jų gražų, jachtom nusagstytą uostą, kaip jis priartėjo prie prieplaukos, kaip šonu prie jos prisiglaudė, kaip iš jo, tartum margos pupos, išriedėjo keleviai.

— Ne, Rimas šiuo laivu neatvyko, o kito šiandien iš Atėnų nebebus, — tarė sau Audronė. Rytoj gi jau bus grįžusi Eglė ir jam viską pati pasakys.

Ir ji pajuto kaip našta, taip įkyriai ją slėgusi ištisą dieną, pradėjo slinkti nuo jos pečių. Nebereikės aiškinti, pergyventi jo nusivylimą, drauge su juo kentėti, arba, kas dar skaudžiau: veidmainiškai apsimesti, kad tarp jo ir Eglės dar viskas taip, kaip kad buvo prieš mėnesį. — Neatvyko, neatvyko, neatvyko, kartojo ji tarytum bandydama tuo paveikti įvykių raidą.

Bet visvien kaip gaila, kad ų vienturtė, mylima Eglė tokia nepastovi, kad ji staiga nebemyli Rimo ir yra pasiryžusi jam rytoj pranešti, kad viskas tarp jų baigta. Audronė atsiduso ir vėl prisiminė tą nelemtą popietę, kai Eglė grįžusi iš pajūrio, dar visa drėgna, puolė motinai ant kaklo ir prisipažino, kad ji beprotiškai įsimylėjo Dimitri Ekonomu. "Kad tu žinotum, koks jis gražus, koks augštas ir lieknas! Jis kaip Fidijaus statula, kaip koks mitologijos dievaitis! Kai aš jį išvydau, aš tuojau supratau, kad aš pirmą kart gyvenime iš tikro įsimylėjau! Mama, mamyte, tu juk irgi buvai jauna, tu juk žinai, tu juk dar atsimeni . . . ką aš dabar jaučiu! Man norisi ir juoktis ir verkt ir dainuot! — Ir ji vėl prispaudė savo šlapią galvą prie Audronės krūtinės. — Ir tie Ekonomu tai žinoma šeima; ta didelė rausva vila po kairei nuo vienuolyno, tai jų, o uoste ta balta jachta su dviem ugštais stiebais, ant kurio žaliai parašyta *Elena*, tai irgi jų . .. Bet, Mama, kodėl tu taip rūsčiai žvelgi, aš tokia laimingač o tu lyg ir pyksti?

— Aš nepykstu, vaikeli, aš tik apie Rimą galvoju.

— A, Rimas, — tartum iš saldaus miego pabudusi pašnabždėjo Eglė. — Kai jis atvažiuos, aš jam tuoj viską apie Dimitrį pasakysiu, dabar juk visai aišku, kad tarp mūsų nieko rimto nebuvo!"

Kiek vėliau Ekonomu šeima pakvietė Eglę su jais jų jachta plaukti į Korfu. Nepatenkinti buvo tėvai, net bandė neleisti, bet, kai gavo iš jos džiaugsmingą, pilną entuziazmo laišką, ir vėl atlyžo. "Mamyte, tėveli", rašė ji, "Korfu dieviška! Dimitrijus mane kasdien moko nardyti. Jūs nė neįsivaizduojat koks ten jūros gelmėse grožis! Paslaptingos žalios spalvos, ir sidabrinės žuvytės ir koralai! Ir kuo giliau, tuo gražiau! Nenuostabu, kad mano bendravardei, žalčių karalienei, taip patiko gyvent jos gintaro pily!"

Audronė nusišypsojo. Kokia linksma, kokia saulėta buvo ta jos Eglė! Ilgai ant jos pykti buvo tikrai neįmanoma. Bet Rimo, Audronės draugės Danguolės sūnaus, tai jai tikrai buvo gaila. Ir nors ji jo jau septynerius metus nebūvo mačiusi, jis jai vis dar buvo labai artimas. Jos draugei mirus našlys Šimonis su Rimu persikėlė į Kanadą, ir ryšiai tarp jų lyg ir nutrūko. Bet pernai rudenį Eglė ir Rimas vėl susitiko Wisconsino universitete, kur abu studijavo, Rimas jau net chemijos doktoratui ruošėsi. Na, ir pradėjo rimtai draugauti, beveik susižadėjo. Džiaugėsi Daugirdai, džiaugėsi ir Juozas Šimonis . . .

Audronė liūdnai truktelėjo pečiais ir žvilgterėjo į laikrodėlį. Be penkių keturios. Na, dabar tai jau visai aišku, kad neatvažiavo, nurimo ji. Bet vos minutę vėliau Rimas pasibeldė į duris.

— Rimai, kaip smagu tave vėl pamatyti, — kiek pergarsiai pasveikino ji svečią. — Jeigu būtum pranešęs kuriuo laivu atplauksi, būčiau atėjus į prieplauką pasitikti. Bet duokš į tave pažiūrėti, kai matėmės paskutinį kartą tu dar tik paauglys buvai!"

Pasikeitė, bet į gerą, pagalvojo Audronė. Ir augštesnis ir suvyriškėjęs ir plaukai kiek patamsėję. Bet tos mėlynos akys tokios pat nuoširdžios, tokios pat lietuviškos ir savos kaip ir buvo.

— Bet prašom į vidų. Nemandagu tave taip ilgai ant slenksčio laikyti . . . — Tu ir sušilęs ir turbūt ištroškęs.

Įėjęs Rimas, lyg ko ieškodamas, apsidairė. — O kur Eglė, jos nėra namie? — paklausė jis.

Gal dabar pasakyti, iš karto, kaip bombą mesti? — pagalvojo Audronė. Taip turbūt būtų padoriausia.. Bet ne . . . jis juk vos įėjo, tai būtų nesvetinga, netgi brutalu.

— Ji dabar Korfu. Su pažįstamais. Bet rytoj gryš. Tu juk truputį anksčiau, negu buvai ketinęs, atvažiavai, todėl taip ir išėjo. O ir Antanas, kaip tyčia, Atėnuose, dalyvauja archeologų simpoziume, — paaiškino ji.

— Dėl to pasiankstinimo tai tikrai atsiprašau, — parausdamas pradėjo Rimas. — Bet labai nuvargau su ta savo chemikų grupe ištisą mėnesį po Italiją ir Siciliją besitrankydamas. O ir Eglės labai pasiilgau . . . Jeigu pas jus būt buvęs telefonas būčiau paskambinęs, paklausęs ar nesukliudysiu, telegramą siųsti atrodė tikrai nemandagu, — pridūrė jis.

Audronė numojo ranka. — Ką tu čia, rūpiniesi niekais. O telefonų tai mūsų saloj labai nedaug. Galėjom įsitaisyti, bet Antanas nenorėjo; sako bus ramiau, o jei prireiks — iš pašto paskambinsim. Kaip matai čia pas mus ir automobilių nėra, vienintelis mūsų transportacijos būdas tai asiliukais ir mulais. Bet ve, aš gi tau dar nepasiūliau ko išgerti. O tu gi pats, niekeno nepadedams užtraukei savo sunkų lagaminą į mūsų statų kalną . . .

— Aš net nepastebėjau jo sunkumo, taip skubėjau greičiau iki jūsų dakopti.

Audronė atnešė stiklą lemonado, Rimas jį paėmė ir priėjo prie lango. — Bet ir grožis čia pas jus, — pastebėjo jis. Koks uostas, kokia jūra, o ir miestelis toks savotiškas, tartum pabertas and šlaito.

— Sakoma, kad mūsų sala pati gražiausia visam Graikijos salyne, — pasididžiuodama pasakė Audronė. — Mes čia pernai buvo atvažiavę paatostogauti ir taip susižavėjom, kad sukrapštėm paskutinį pinigą ir nusipirkom šitą namuką.

— Aš net nebeišmanau kaip jums atsidėkoti, kad mane pakvietėt čia paviešėti, tetule. Juk galima jus taip kaip seniau vadinti?

— Žinoma, kaip matai ir aš tave "tu" po senovei vadinu. Kitaip ir negalėčiau. Juk kai tu buvai mažas ir tavo tėvai dar Bostone gyveno, tu ištisas dienas pas mus prabūdavai. Eglę vežimėly vežiodavai, ją valgydinti bandydavai. Tavo mamutė ir aš juk dar iš vaikystės, dar iš Lietuvos neišskiriamos draugės buvom. Tokia ji gera, tokia jautri ir paslaugi buvo!

Rimas palingavo galva. — Tikrai, tikrai. Todėl tėvelis ir liko našliu. — Tokios kaip mūsų mamutė, kitos niekur nerasiu, sakydavo.

Jiedviem dar kiek pasišnekėjus, Audronė susirūpino apie vakarienę.

— Jeigu tu nesi perdaug pavargęs, nuvesiu tave į tikrą graikišką taverną, — pasiūlė ji. — Aš mat nelabai linkus virti, o mums tik dviem tai jau visiškai neapsi-

M. TŪBELYTĖ-KUHLMANIENĖ MERGAITĖ

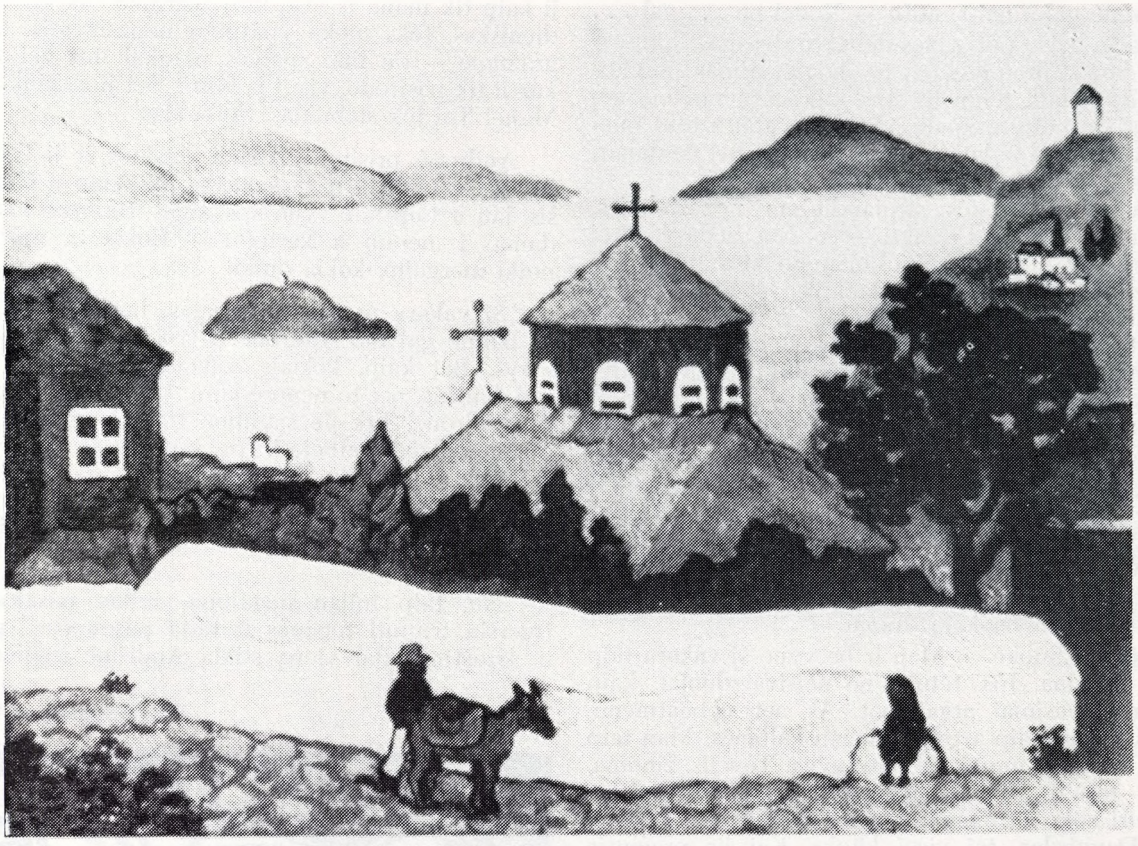

M. TŪBELYTĖ - KUHLMANIENĖ HYDRO SALA

moka. Bet reikės tolokai paeiti, nes mūsų miestely nėra nieko gero. O ten tai puiki žuvis, o ir pasėdėt malonu, staliukai sustatyti prie pat vandens. Tik, kaip sakau, toli, kitoj salos pusėj, bet užtat labai gražus kelias, visą laiką jūros pakraščiu.

— Eikim, tetule, eikim. Kur čia pavargęs būsiu. Negi koks senis! — sukilo Rimas.

— Kiek čia pas jus bažnyčių ir koplytėlių, — jiedviem leidžiantis žemyn į pakalnę pastebėjo jis. — Ir baltų, ir rausvų, ir daugumas su tokiom gražiom apvaliom bizantiškom kupolom.

— Taip, mūsų miestely jų yra virš penkiu šimtų. Čia seniau daug daugiau namų ir gyventojų būta. Kaikurios bažnytėlės labai apleistos, apgriuvusios, bet kitos dar tvarkoj, su freskom iš oro ir viduje. Bet ar matai ant to kito kalno tą seną malūną, — toliau aiškino Audronė. — Vienas mūsų pažįstamas dailininkas jį neseniai nusipirko, dabar remontuoja, bus puiki studija.

Praėję miestelio kampą jie pasuko jūros link. — Štai ir mūsų takelis, — mostelėjo ranka Audronė. — Matai, kaip gražiai pačiu vandens pakraščiu vingiuoja.

Rimas apsidairė. — Bet kiek jo pašlaitėse laukinių gėlių! Ir ramunių ir aguonėlių ir dar kažkokių nematytų, mėlynų.

— Taip, čia pavasarį ir vasaros pradžioj viskas sėte nusėta laukinėm gėlėm, kaip kilimu padengta. Vėliau pasidaro karšta, žemė išdžiūsta, žolė paruduoja. Kaip gerai, kad jūsų pavasario semestras Wisconsine taip anksti baigiasi. Kaip žinai, Eglė čia jau gegužės gale atvažiavo. O Antanas šiemet sabbatical pasiėmė.

Daėjus iki iškyšulio, ant kurio stovėjo suoliukas, Audronė pasiūlė prisėst pailsėti. — Iš čia labai gražiai žėri jūra, ypač dabar, prieš saulėlydį, — tarė ji.

— Tetule, aš . . . aš . . . norėčiau su jumis pasikalbėti apie Eglę, — kiek patylėjęs prabilo Rimas. — Prisipažinsiu, kad man dėl jos, dėl mūsų . . . dažnai neramu. Nors ji man sakė, *tikrai* sakė, kad ji mane mylinti, man vis atrodo, kad ji dar visai nežino kas toji meilė tikrai yra. Ji tik taip galvoja, kad žino . . . Ir kad vieną gražią dieną ji sutiks tą, kurį tikrai įsimylės. — Jis giliai atsiduso, ir vėl kiek patylėjo. — Bet gal mano šitas nerimas visai normalus, gal aš taip būkštauju tik todėl, kad Eglė tokia graži ir tokia jauna. Gal visi įsimylėjėliai yra kankinami tokių pat nujautimų, tokios pat baimės? — pridūrė jis netiesioginiai prašydamas, kad Audronė jį nuramintų.

"Dabar pasakyk, dabar, tokios geros progos daugiau nebeatsiras," įsakė sau Audronė. Bet kaip? Kaip pradėt, kaip ištart tą pirmą lemiamą žodį?

Taip jai bedvejojant Rimas iš kišenės išsitraukė mažą, išblukusiu aksomu aptrauktą dėžutę ir ją atsargiai atidarė.

— Pažiūrėkit, tetule, ar atpažinsit? — paklausė jis. Besileidžiančios saulės spinduliuose sužėrėjo gražus, senoviškas deimantinis žiedas.

— Kaip neatpažinsiu! — Audronė atsiminė ne tik tą Danguolės žiedą, bet ir jos sužieduotuves. Su visom smulkmenom. Tai buvo gegužės mėnesį. Už langų žydėjo kvapios alyvos. Jos draugė vilkėjo naują ružavą suknelę . . . jos storos kasos puošniai sudėtos vainiku apie galvą, jos paprastai pablyškę skruostai nukaitę iš laimės ir susijaudinimo . . . "Audrute, kaip aš norėčiau savo išrinktajai. Kaip jūs manote, tetule, ar Eglė esu dabar," pakuždėjo ji tada apkabindama Audronę.

— Mamutė prieš mirtį sakė, kad aš šitą žiedą įteikčiau savo išrinktajai. Kaip jūs manote tetule, ar Eglė jį priims?

Audronė galutinai sumišo. — Kodėl ne . . . gal . . . — virpančiu balsu pati savęs dėl savo dvasios silpnumo neapkęsdama pramikčiojo ji. Jeigu Rimas nebūtų Danguolės sūnus, jeigu jis šiuo momentu rankoje nelaikytų savo motinos žiedo, jeigu jis nebūtų toks mielas ir artimas, gal tada ji jam ir pasakytų, bet ne dabar, ne dabar . . .

Matomai Audronės susijaudinimo nepastebėjęs, Rimas užvožė dėžutės dangtį. — Aš šitą žiedą va šitoj vidujinėj švarko kišenėj išnešiojau po visą Italiją, po visą Siciliją, — pradėjo pasakoti jis. — Viešbučiuose bijodavau palikti, kad nepavogtų, iš kelnių kišenės taip pat galėjo ištraukti. Mano kelionės draugai iš manęs net juoktis buvo pradėję, kad aš net per vidudienio karštį nenusivilkdavau švarko.

Kai jiedu pagaliau daėjo Aleksio taverną, jau temo. Sidabrinis blizgėsys jūroje pradėjo išblėsti, atsirado tamsios, tartum aksominės vilnelės. Audronė ir Rimas pasirinko staliuką prie pat vandens. Užsisakant vakarienę Audronė padavėjui liepė atnešti ir butelį retsinos. — Čia be jos neapsieinama, o be to juk reikia išgerti į tavo atvažiavimą, — paaiškino ji pakeldama stiklelį. — Į tavo sveikatą, Rimai!

Rimas nusijuokė. — Man ir be vyno šį vakarą taip gera ir linksma. Jūs, tetule, nė neįsivaizduojat, kaip jūs mane dvasiniai atgaivinot. Aš net nebeatmenu, kada aš su kuo taip artimai būčiau kalbėjęs. Man taip lyg kad staiga mamutė vėl būtų gyva. Tėvelis, žinoma, geras, — tęsė jis, — bet persidirbęs, visada susirūpinęs. Retai turi laiko su manim rimčiau pakalbėti. O profesorius Daugirdas, tai visai kitoks. Kai jis praėjusią žiemą buvo atvykęs į Madisoną su paskaita, tarp mūsų tuoj užsimezgė įdomios diskusijos. Kaip jis supranta ir įsijaučia į jaunimo problemas, kaip domisi Eglės draugais! Ir kai aš pagalvoju, kad aš gal jau netrukus tapsiu jūsų tokios simpatingos, tokios jaukios ir nepaprastos šeimos nariu, man darosi taip ramu, taip gera . . .

Audronė nukreipė žvilgsnį į jūrą. Jai staiga pasidarė taip liūdna ir drauge taip gėda, kad ji nedrįso į Rimą nė pažiūrėti. Kad jis žinotų . . . Ak, kodėl gi toji kvaila Eglė nebenori tekėti už šito gero, padoraus Rimo, tokio savo ir tokio lietuviško? Kodėl į jų gyvenimą turėjo įsibrauti tas nelemtas, svetimas Dimitris!

— Dimitri, — netikėtai sušuko balsas visai prie pat jos ausies. Audronė vos susivaldė nepašokus. Nedidelis, smailo veido berniukas prabėgo pro jų stalą ir sustojo ties netoliese sėdinčia, juodai apsirengusia moterim.

— Atrodo, kad Dimitri laibai graikų mėgiamas vardas, — ramiai pastebėjo Rimas. — Man tai jau laive iš Atėnų krito į ausį. Bet nenuostabu, nes vardas tikrai gražus. Ar ne?

— Biauresnio nė būt negali, — šaute iššovė Audronė.

Rimas į ją nustebęs pažiūrėjo.

— Lieok jiems atnešti dar vieną butelį retsinos, — beveik piktai įsakė Audronė.

Tuo tarpu visiškai sutemo. Prie tavernos durų užsižiebė raudoni žibintai. Atsirado kiek daugiau žmonių. Iš jūros pamaži, neskubėdamas pakilo mėnulis.

— Kaip jauku čia su jumis, tetule, mėnesienoj sėdėti ir svajoti apie Eglę. — patenkintas atsiduso Rimas. — Žinote, aš net pradedu tikėti į stebuklus. Tik pagalvokite, ar ne stebuklas kad mes su Egle po tiek metų, pripuolamai vėl susitikome Madisone, kad abu, kaip tik ten studijuojame. Stebuklas, kad aš jai patikau, kad ji kaip tik mane iš visų kitų išsirinko. Aš gi toks kasdieniškas, toks nieku ypatingu nepasižymįs, o ji juk gražuolė — tie lino spalvos plaukai, tos žalios akys, kur ji tik pasirodo, visi į ją žiūri! Bet ji išsirinko mane. Mane! Tai juk stebuklas. Stebuklas!

Audronė prisipylė stiklelį retsinos ir jį iki dugno išgėrė. — Dabaik ir tu savo, — paragino ji Rimą. Bet šis, jau ir taip nuo vyno apsvaigęs, tik šypsojosi žiūrėdamas į mėnulį ir kartojo: — Kokia ta mūsų Eglė puiki mergaitė, kokia puiki!

"Šį vakarą jis toks laimingas, bet kas bus rytoj?" su baime galvojo Audronė. Rytoj Eglė jam viską pasakys. Bet kaip, kokiais žodžiais? Juk jauni dažnai esti žiaurūs, net to nenorėdami. Ir ką jis pagalvos apie ją, Audronę. Juk jie šiandien tiek daug, taip atvirai ir nuoširdžiai kalbėjosi. Jis jos klausė patarimo, ja pasitikėjo. O ji jo net peperspėjo, nė žodžiu apie Dimitrį neužsiminė. Kaip ji gali tikėtis, kad jis ją supras ir jai dovanos, kai ji ir pati neįstengia savęs pateisinti!

"Ne, taip toliau negalima, reikia pasakyti. Štai išgersiu truputį retsinos ir tada pasakysiu," pasiryžo ji. Ištuštinus dar vieną stiklą Audronė išsitiesė, atsi-

T. KATILIENĖ PAVASARIO MALŪNAS

kosėjo. — Rimai, — pradėjo ji tvirtu, ryžtingu balsu. Ir staiga "žakt". Na, čia tai jau tikrai kokia pikta dvasia įsimaišė. Gvildenti tokius jautrius klausimus ir žaksėti, neįmanoma. Jie abu pavirstų karikatūra: du girtuokliai beverkią dėl vieno iš jų nelaimingos meilės . . .

— Išgerkit vandens, tetule, gal praeis, — susirūpinęs patarė Rimas. — Sako, kad jeigu kas išgąsdina, irgi praeina, — be įsitikinimo pridūrė jis.

Audronė silpnai pakėlė ranką. — Tik jau susimildamas negąsdink!

Abu nusijuokė. — Bet geriau užsimokėkim sąskaitą . . . ir eikim. Mums . . . gi . . . tolimas kelias, — tarp žaksulių įstengė pratarti Audronė.

Kai jiedu pagaliau sukilo eit namo, Audronė nustojo žaksėti ir staiga pasijuto lengva, linksma, nerūpestinga. Galvoje pradėjo kiek painiotis mintys, atsirado netikėtas optimizmas. Juk tas galutinis lemiamas žodis dar netapo ištartas. Eglė ten Korfu su savo Apolonu dar galėjo susipykti, vienas kitam nebepatikti. Gal ji apsigalvos ir nutars, kad Rimas geresnis . . . Gal viskas praūš, kaip "audra arbatos puodely", o ji bus tiek prisirūpinus, tiek prisikankinus be reikalo.

— Ak, kaip čia gražu, ir jūra ir mėnulis ir šitas baltas takelis, — susižavėjęs čiauškėjo Rimas. — Man taip gera, taip džiugu kad net uždainuoti norėtųsi!

— Kodėl ne? Užtraukim kokią lietuvišką dainelę! Šitoj saloj turbūt dar niekas nėra lietuviškai dainavęs, — pasiūlė Audronė.

— Bet kad visos lietuviškos dainos tokios liūdnos!

— Ne visos, yra ir linksmų. Pavyddžiui "kai aš turėjau kaime mergelę."

— Tiesa, pabandykim, — pasakė Rimas užtraukdamas pirmą posmą. Jį pabaigus, jis nepatenkintas pakratė galvą. — Ar jums neatrodo, tetule, kad mes lyg ir nelaibai sutariam? — paklausė jis.

— Galbūt. Iš manęs menka dainininkė. Bet nepasiduokim, pradėkim iš naujo. Gal susidainuosim.

Jiems dar kiek paėjus takelis staiga susiaurėjo, pasidarė nelygus. Audronė užkliuvo už šaknies ir vos nesuklupo. — Atrodo, kad toji retsina man ne tik į galvą, bet ir į kojas šovė, — kiek sumišus pradėjo aiškintis ji.

Rimas nusijuokė. — Aš apie kojas nė kalbėt nebandau, seniai jų visai nebejaučiu. Aš kaip ant debesų — tik skrendu, skrendu, o virš manęs ne mėnulis, o Eglutės veidas, toks skaistus, toks man besišypsąs!

Praėjus miestelį ir dakopus pusę kalno, Audronė atsisėdo ant didelio, dar nuo saulės tebešilto akmens, pailsėti.

— Žiūrėkite, čia apie mus vien ramunės, — susižavėjęs pastebėjo Rimas. — Aš jums, tetule, tuoj priskinsiu puokštę. Ne, geriau nupinsiu vainiką — iš dėkingumo už šitą karališką vakarą apvainikuosiu!

Nupynęs vaininką Rimas jį atsargiai uždėjo Audronei ant galvos.

— Kaip jis jums tinka, tetule. Ir tos primerktos akys, ir tie dekoratyviai išsidraikę plaukai!

"Kokia laimė, kad jau po vidunakčio ir niekas manęs nepamatys." susigėdus pagalvojo Audronė. "Aš ir įsikaušus, ir pasišiaušus, ir su šituo kupstu ant galvos. Jei ką iš netyčių susitiktume, tikrai išsigąstų.

— Kai aš dėjau vaininkėlį, oi, oi oi! — garsiai uždainavo Rimas.

— Tyliau, tyliau, — sudraudė jį Audronė. — Matai, aplinkui visur jau langai aptemę, žmonės čia anksti gula.

T. KATILIENĖ JŪROS BANGA

Ji pakilo nuo akmens ir dešine ranka prilaikydama smunkantį vainiką sukruto namų link.

— Einam broleliai namo, namo, — vėl, bet kiek tyliau, užtraukė Rimas. — Bet žiūrėk, ten prie jūsų vilos kažkas stovi, — staiga pertraukė savo dainą jis.

Audronė prisimerkė, kad geriau įžiūrėtų. — Nieko nematau, bet ir mano akys nebe tos, kaip buvo, ypač patamsy.

Jiems dar kiek palypėjus Audronė pamatė, kad prie jų namų tikrai kažinkas stovi ir kad tas kažinkas labai panašus į jos vyrą.

— Antanai, ar tai tu? — šūktelėjo ji. Bet jos vyras, ji dabar aiškiai matė, kad tai buvo jis, ne tik kad neatsakė, bet net nepajudėjo.

— Kas įvyko, ar tu susirgai? Juk tu turėjai tik poryt grįžti, — susirūpinus pradėjo klausinėti Audronė.

Bet Antanas Daugirdas vis dar stovėjo kaip sustingęs. Pribėgus prie vyro Audronė jį pagriebė už rankos.

— Antanai, sakyk, kas įvyko!

Bet užuot atsakęs, jis nuo jos nusisuko ir įbedė akis į juodus kipariso šešėlius.

— Pasakyk, dėl Dievo meilės, pasakyk, — beveik verkdama sušuko Audronė.

— Mane atskraidino helikopteriu, pakeliui į Korfu, — pagaliau ištarė jis užkimusiu, ne savu balsu. — Iššaukė iš universiteto . . . Mes tavęs jieškojom visą vakarą, po visą miestelį . . . Eglė benardydama pergiliai nusileido, jai pritrūko deguonies. Kai ją iškėlė, ji jau buvo negyva . . .

Birutės Pūkelevičiūtės "Naujųjų Metų istorija"

PR. NAUJOKAITIS

"Draugo" romano 23-iąjį konkursą laimėjo talentingoji mūsų rašytoja Birutė Pūkelevičiūtė už romaną **"Naujųjų Metu istorija"**. Vertinimo komisija šį kūrinį premijavo už tai, kad jis parašytas su kūrybiniu polėkiu. Vaizduojami charakteriai yra nebanalūs, gyvi, pakankamai išryškinti, psichologiškai tikri. Kūrinys sudarytas iš 6 savyje išbaigtų epizodų. Komoozicija — perspektyviška, nuosekliai vedanti veiksmą į atomazgą, į numatytą sprendimą. Tačiau skaitytojas autorės dirigavimo nejaučia: viskas vyksta natūraliai, lyg savaime. Skaitytoją traukia ir literatūriškai išbaigtas sakinys. Rašytojos kalba yra vaizdi, žodis taupus, neperkrautas, dialogai tikslūs, pasakojimas plaukia ritmingai.

Romano įvykiai susitelkia Naujųjų Metų išvakarėse ir Naujųjų Metų naktį. Bet per tą trumpą laiką išryškėja ir seniau susidėstę veikėjų gyvenimo klodai. Veikia tik 5 asmenys — dvi moterys ir trys vyrai. Veiksmo vieta — "Amerikos slidininkų rojus" Aspenas, Colorado valstybėje. Nepaprasta aplinkuma ir kalnų grožis, šviesos ir šešėlių žaidimas pasakojimui teikia jaukios egzotikos ir savotiškos romantikos.

Pirmasis romano epizodas supažindina su saulės atokaitoje besiginčijančiomis moterimis: su temperamentinga Vile Gedviliene, buvusia bekylančia baleto žvaigžde, ir praktiška gydytojo žmona Stefa Morkūniene. Antrasis epizodas parodo abudu vyrus besiperiančius suomiškoje pirtyje. Čia į veiksmą įsijungia ir trečiasis vyras — stambios statybos bendrovės savininkas Vincas Naras, iš paprasto darbininko tapęs turtuoliu. Visi šie žmonės yra naujieji lietuviai emigrantai, kiekvienas savaip prasimušęs į Amerikos ekonominį gyvenimą: Morkūnas — daktaras, Gedvilas — draudimo agentas. Romano eigoje aiškėja, kad abiejose šeimose nėra darnumo. Morkūnas šaltas žmonai gal dėlto, kad ši beveik prievarta jį pasiėmė vyru: savo kukliu uždarbiu ji išleido Morkūną į daktaro mokslus (piniginiai reikalai ir meilė dažnai juk nesiderina). O Vilės gyvenimo idealas buvo menininkės garbė ir Amerikos prabangos teikiama laisvė. Vyras jai atėmė ir teatro, o prabangos neįstengė sukurti. Labiausiai nepatenkintas savo padėtimi romano personažas ir yra toji temperamentinga ir menininkės fantazijų pilna Vilė. Naujųjų Metų sutikimo puotoje, kuri vyksta puošnioje Naro rezidencijoje už miestelio, paaiškėja, kad Vilė dar prieš ištekėdama turėjo nuotykingą ir įdomią Naujųjų Metu sutikimo istoriją su atsitiktinai sutiktu pūslėtų rankų statybos darbininku Narutavičium. Ta praeities romantika iškilo dar ryškesnėmis spalvomis šį vakarą, kai paaiškėjo, kad anas Narutavičius yra šios nakties turtuolis ir prasilavinęs šeimininkas Naras. Vilė piktai susikerta su savo vyru ir atsisako kartu važiuoti namo. Pasilikusi pas Narą viena, ji atviriau išsikalba ir patiria, kad ji tebėra Naro širdyje, su visu menininkės žavumu. Tačiau istorija baigiasi greitkelyje, kur ekstazės pagautas Naras lekia automobiliu neleistu greičiu, o apžėlusių jaunuolių vairuojamas automobilis trenkia iš priekio ir Narą vietoje užmuša, o Vilę nusviedžia toli į minkštą pievą. Toks tragiškas yra Naujųjų Metų istorijos finalas, skaisčiai ryto saulei pasakišku grožiu nušviečius Aspeno kalnus.

Prabėgomis čia suminėti išviršiniai įvykiai autorės yra apsupti žmogiška šiluma, subtiliu vidaus atsiskleidimu. Pramoginiai ir šventiniai gyvenimo bruožai čia pinami su gilesniais buities vaizdais. Giliau yra atskleisti Vilė ir Naras. Nesudėtinga romano istorija traukia ne didelėmis, visuotinės reikšmės problemomis bet šviesiomis vaizdavimo spalvomis, nebanalia literatūrine plotme.

Birutė Pūkelevičiūtė, NAUJŲJŲ METŲ ISTORIJA, premijuotas romanas. Viršelį nupiešė Kazys Veselka. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, Čikagoje, 1974 m., 184 psl. kaina $4.50.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" STRAIPSNIO KONKURSAS

Konkurso tema yra laisva, tik rašinys turi tikti "Šeimos" ar "Jaunimo" skyriui. Tad reikia rašyti kokiu nors šeimos ar jaunimo klausimu. Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus atskirame vokelyje savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną, atsiųstas redakcijai (2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60636) iki š.m. gruodžio mėn. 31 dienos.

Už geriausius rašinius skiriamos penkios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 dol., V — 25 dol. Tas pats asmuo gali laimėti ir kelias premijas. Laimėtojams premijos bus įteiktos "Laiškų Lietuviams" jubiliejinio banketo metu, 1975 m. vasario mėn. 23 d. Jaunimo Centre.

PIRMASIS NUMERIS

Pasirodė jaunimo išleistas "ARGENTINOS LIETUVIŲ JAUNIMAS" Nr. 1. Tai šapirografuotas 20 pusl. leidinėlis, liečiąs vien tik jaunimo reikalus.

Redakcijos komisiją sudaro: Nelida Zavickaitė, J. Carlos Baltrūnas, Marta Valantinaitė ir Angel Varela. Yra ir sąrašas bendradarbių.

Pačioje pradžioje duodamas redakcijos įžangos žodis. Toliau žinios apie A. Liet. Jaunimo Sąjungą, jos veiklos programą 1974 m., geografinės žinios apie Lietuvą, lietuvių kalbos pamoka, lietuviškos dainos, Vasario 16 Diena, juokai ir kiti straipsniai.

Žurnalo kaina nurodyta: 7,50 už 5 numerius. Galima gauti pas atstovus kiekvienoje organizacijoje. Žurnalo kalba — ispanų, bet pasimaišo ir lietuviškų išsireiškimų.

Raš. J. Augustaitytės - Vaičiūnienės pomirtinį palikimą (poeziją ir publicistinius rankraščius) norima išspausdinti, tam reikalui yra organizuojamas komitetas Čikagoje.

A. Liobytės pasaką "Apie drąsią mergaitę" jau skaito slovakų vaikai. Originalus šios knygos pavadinimas yra "Pasaka apie narsią Vilniaus mergaitę ir galvažudį Žaliabarzdį". Slovakų leidykla "Mlade leta" Bratislavoje, sutrumpinusi pavadinimą, panaudojo tas pačias dail. B. Žilytės iliustracijas. Pasaką slovakų kalbon išvertė S. Sabonis su slovake V. Hegerova.

Nuoširdžiai užjaučiame mielą bendradarbę

ADĄ KARVELYTĘ - DUBAUSKIENĘ,

mylimam vyrui mirus.

"Moters" redakcija

Negęstantis lietuvybės žiburėlis

J. VALIŪNAS

Jei tėvai savo šeimoje vartoja vien lietuvių kalbą, tai negali atsitikti, kad ir jų vaikučiai nevartotų laisvai savo kalbos. Bet dažnu atveju, jei abu tėvai dirba, — niekad neprisisotindami dolerinėmis santaupomis, — tai į vaikučių auklėjimą žiūrima kaip į antraeilį dalyką. Taigi daugeliui ne tiek rūpi lietuvybė priaugančiose kartose, kiek besaikis kaupimas dolerių, o juk mes dažnai dedamės tėvynės mylėtojais . . .

Taip daug apie tą tėvynės meilę kalbame ir dar daugiau rašome . . . Kas galėtų tam prieštarauti. Atrodo, kad ant tėvynės laisvės aukuro daugelis mūsų nesigailėtų net savo byvybę aukoti. Tai teoretinis arba paviršutinis patriotizmas.

Mūsų jaunimas nematė Lietuvos, todėl jam nelengva ją mylėti. Bet yra lietuviška sala Vokietijoje, kurioje lietuvybės meilė yra skiepijama. Tai vienintelė visam laisvam pasauly Vasario 16 lietuvių gimnazija, kuri, deja, nelengvai verčiasi del mokinių mažo skaičiaus, nes jų nėra nei pilno šimto, o iš Šiaurės Amerikos ją lankančius galima ant rankų pirštų suskaityti.

Gal ten vaikai gyvendami bendrabutyje, pamiršta moralės dėsnius? Ar gal jie ten suvokietėja? Ar gal ten yra didelis pavojus priprasti vartoti įvairius narkotikus? Ne, ir šimtą kartų ne! Lietuvių Vasario 16 d. gimnazija Vokietijoje yra didžiai vertingas kultūrinis ir auklėjantis vienetas, kurio vertės nesupranta ar net nenori apie tai rimtai pagalvoti Amerikos ir Kanados mūsų vadinami patriotiški tėveliai. Čia, Amerikoje, mūsų atžalyno dauguma bežiūrint paskęsta miesčioniškoje pseudo kultūrinėje amerikonizmo jūroje. Ar ne juokinga, jei nebūtų liūdna ir net tragiška, kai matai tėvus kalbinant vaikus lietuviškai, o tie atsako angliškai, — jau neminint siaubingų tėvų rūpesčių del tų narkotikų vartojimo.

Pagalvokime, ar nėra didelis apsileidimas ir net gėda, jei tokios didelės lietuvių kolonijos Amerikoje bei Kanadoje leidžiame merdėti tai vienintelei lietuvių gimnazijai, tuo tarpu kai vengrai pajėgia savo gimnazijon Vokietijoje sutelkti net apie 400 mokinių?

Tai kur gi tie mūsų patriotai, kurie taip mėgsta pasigirti bei pasididžiuoti savo neva meile mūsų mažutei lietuvių gentei . . . Saugokim, kaip kokią šventąją Gabijos ugnelę, tą mūsų Vasario 16 d. gimnaziją ir paskubinkim papildyti jos auklėtinių sąrašą savais, čia gimnazijas lankančiais vaikučiais. Argi šis mano balsas būtų lyg koks tyruose šauksmas ar dejavimas, kurio niekas nenori ar negali užgirsti?

VAIKŲ MELAVIMO YDOS

Jonas Miškinis

Vaiko pasaulis yra skirtingas nuo suaugusiojo. Tačiau tas, kuris gyvena melu persisunkusioje aplinkoje, tampa jos pamėgdžiotoju. Vaikas labai greit orientuojasi ir supranta šeimyninės ir socialines melagystes, kai jam meluojama, norint priversti jį klausyti. Kartais tėvai vartoja tokius "auklėjimo" posakius: jei išdykausi, tave ragana pagaus. Nekalbėk daug, nes susirgsi. Jeigu neišvalgysi sriubytės, neužaugsi ir t.t. Toki tėvų posakiai yra kilę iš liaudies prietaro, kad suaugusiųjų teisybė, neturi būti vaikams teisybė. Apgaudinėjamas vaikas taip pat įpranta apgaudinėti, nes jis nori būti didelis, tai ir persiima suaugusiųjų pavyzdžiu. Be to, jei jis dažnai erzinamas ir įžeidžiamas, tai įpranta tylėti ir slėpti savo vidaus pasaulį. O verčiamas pasakyti, bando meluoti. Kartais toks įprotis meluoti vaiką lydi iki jo subrendimo, o kaikada pasilieka ir toliau.

Vaikas dažnai meluoja žaisdamas. Jam patinka kombinuoti, kurti komedijas, sekti pasakas, kaiką pakeisti kitaip, sugalvoti šposus bei įvykius. Taip pat ir įvairios mandagumo formos įpratina vaiką meluoti. Pavyzdžiui, kaikurie tėvai pasako vaikams ką jie svečiui turi sakyti ir ko nesakyti. Tad savimeilė, tuštumas, noras kokio nors malonumo dažnai verčia vaiką meluoti. Bet ir sąžinės balsas šį tą pasako vaikui.

Kiekvienas nesugadintas vaikas turi savo sieloje tą sąžinės balsą vedantį jį prie gėrio.

Sąžinė yra įgimtas dalykas, o ne įkalbėtas. Tai pastebi pozityvūs auklėtojai ir tėvai, kurie tiria vaiko dvasinį gyvenimą. Tik pažiūrėkim į tą mažąjį nusikaltėlį, kuris pirmą kartą meluoja. Pirmą kartą meluodamas, jis jaučia baimę, nedrąsą, jo balselis dreba, veidelis raudonuoja, akys tiesiai lyg nedrįsta žiūrėti . . . Jis žino ir pergyvena, kad nusideda meluodamas; jei nežinotų, tai nebūtų jo veide ir akyse tiek neramumo išraiškos. Sąžinės graužimas, dvasios neramumas, daugiau vaiką gali kankyti kaip fizinė bausmė. Kai vaikas jaučia sąžinės balsą, tada jis turi tvirtą gyvenimo pagrindą. Vaikas nežus gyvenime, nors ir kažinkokios sunkenybės jį sutiktų; iis ras kelią į augštesnį ir skaidresnį žmoniškumą, — sako kaikurie žymieji psichologai.

Sąžinės balsas vaiką verčia gerai daryti ir galiausiai nemeluoti. Tai kas gi įpratina vaiką meluoti? Savimeilė, tuštuma, noras kokio nors malonumo, bet tikra melo nešėja yra baimė.

Norint pašalinti sąmoningą vaiko melą, pirmiausia reikia šalinti socialinius ir šeimyninius prietarus. Juk yra žinoma, kad vaikai dažniau meluoja negu suaugusieji. Suaugusių melas dažniausia būna tik vaikystės liekana. Tačiau nesąmoningą melą, paeinantį tik iš vaiko vaizduotės, galima vadinti tik vaikiškai sukurta pasaka.

Draudžiant vaikui meluoti, reikia kad pats vaikas sąmoningai suprastų, kodėl taip daryti ir elgtis negalima. Ne bausmės baimė, bet sąmoningas supratimas turi lydėti vaiko veiksmus.

*

* *

Pasaulio Lietuvių Jaunimo trečiasis kongresas įvyks Pietų Amerikoje 1975 m. gruodžio ir 1976 m. sausio mėn. Informacinė tarnyba: 7729 Brookville Rd., Chevy Chase, Ma., U.S.A. 20015; telef. 301-986-1429.

ARCHIT.
NIJOLĖ
BUČIŪTĖ

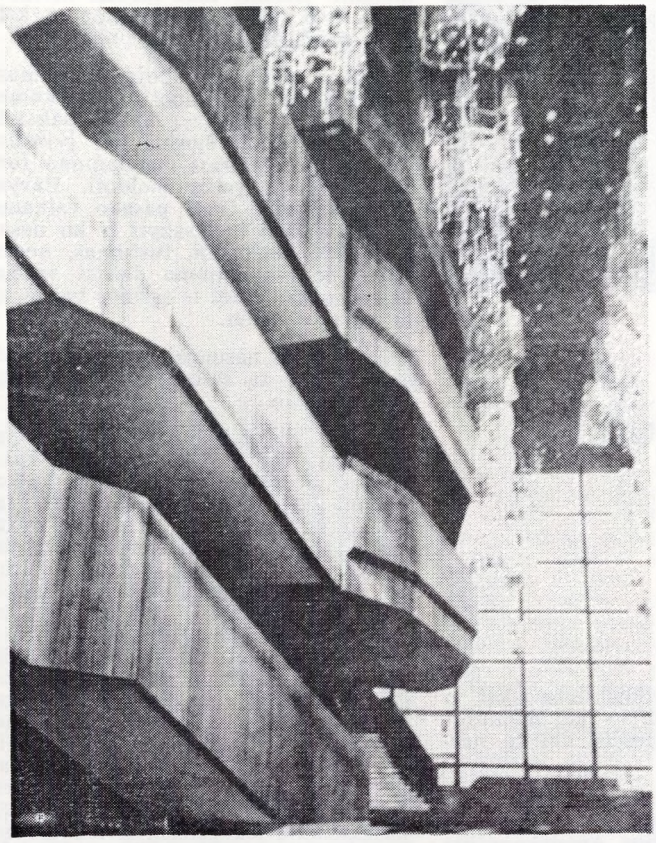

Naujųjų Vilniaus Operos ir Baleto Teatro rūmų pasivaikščiojimo salė, laiptai ir balkonai.

Vilnius pasipuošė naujais Operos ir Baleto Teatro Rūmais, kuriuos suprojektavo architektė **Nijolė Bučiūtė.** Pastatai įrengti pagal paskutinius modernių teatrų pavyzdžius su besisukančia scena ir visais techniškias įrengimais. Žiūrovams skirtos erdvios pasivaikščiojimo salės, kavinės, barai ir t. t. Dekoravimui naudota medis, keramika, kristolas ir tapetai.

Naujam sezonui, šalia pasaulinių operų ir baletų repertuaro, yra parengti ir lietuvių kompozitorių kūriniai: V. Barkausko opera — "Legenda apie meilę", V. Klovos opera — "Ave, vita", J. Juzeliūno baletas — "Ant marių kranto" ir t. t. Naujasis teatras yra vienas iš moderniškiausių rytų Europoje.

Dail. Birutė Demkutė yra pasižymėjusi grafikė - knygų iliustratorė, šioje srityje dirbdama nuo 1951 m. meniškai apipavidalino daug vaikiškų knygelių, pasakė, apsakymų, taip pat iliustravo T. Vaižganto, P. Mašioto, B. Buivydaitės ir kitų kūrinius. Šalia iliustravimo yra sukūrusi daug reikšlingų lietuvių liaudies etnografinių estampų.

Dail. S. Samulevičienė yra pagarsėjusi žaislų kūrėja. Jos sukurti plaukuoti, bei pūkuoti žvėreliai ir gyvulėliai keliauja per įvairių kraštų parodas. Jie tokie mieli ir simpatiški, mėgiami mažų ir didelių. Dailininkė taip pat parašė ir iliustravo vakų knygelę "Beždžioniukė Čiavi" ir rengia pjesę vaikų lėlių teatrui. Šie įvairūs mažieji ploukuotieji herojai tikrai gali rikiuotis kartu su disnejiškaisiais.

DAIL. S. SAMULEVIČIENĖ

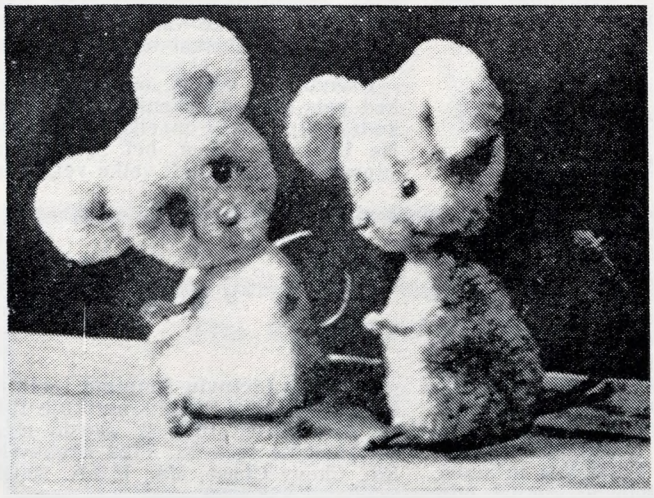

PELYTĖS

AKTORĖ E. PLEŠKYTĖ

Eugenja Pleškytė — dramos aktorė; 1961 m. baigusi Valst. Konservatorijos dramos skyrių, jau 13 metų dirba sceninį darbą. Ji vienodai reiškiasi tiek teatre, tiek filmuose, kur yra sukūrusi įdomių vaidmenų, pažymėtinas — Kotryna, filme "Herkus Mantas".

Marija Malcienė — parašė studiją "Lietuvos kino istorijos apibraižą 1919—1970 m., tai pirmoji šios rūšies knyga apimanti tiek ankstyvesnę, tiek dabartinę istorinę filmavimo eigą Lietuvoje.

Muz. Audronė Valiūnaitė priklauso Vilniaus Styginiam Kvartetui, šis naujas kvartetas buvo sudarytas iš jaunųjų muzikų. Jie su pasisekimu koncertuoja namuose ir užsienyje, paskutiniu laiku pasižymėjo Australijoje surengtame tarptautiniame kvartetinės muzikos koncertų cikle.

Baleto solistė **G. Sabaliauskaitė** šoko pagrindinį vaidmenį naujai pastatytame balete pagal Edward Grieg — "Peer Gynt".

Teatro aktorių veteranų suvažiavimas įvyko Vilniuje, vadovaujamas **akt. N. Vosyliūtės;** buvo paminėta pirmojo lietuviško spektaklio A. Vilkutaičio — Amerika Pirtyje" — 75 metų sukaktis. Dalyvių tarpe buvo: **O. Šauleckaitė, V. Lietuvaitytė, T. Vaičiūnienė, E. Žalinkevičiūtė-Petrauskienė, E. Bindokaitė** ir kt.

Dramos aktorė - veteranė T. Vaičiūnienė (portretas dail. K. Šklėrio), dar vis aktyviai dalyvauja kultūrinėje teatro veikloje; šiais metais atšventė 75 metų jubilėjų; debiutavo 1919 m.; Kauno dramos teatre pradėjo dirbti 1920 m.; yra sukūrusi daug neužmirštamų vaidmenų.

Dail. Vlada Černiauskaitė — knygų iliustratorė, baigusi Vilniaus Valstybinį Dailės Institutą, šioje srityje dirba nuo 1950 metų; dailininkė taip pat yra sukūrusi nemažai estampų ir ekslibris, už kuriuos buvo premijuota.

Dail. O. Ryžakovienė

—keramikė, liaudies meno puoselėtoja.

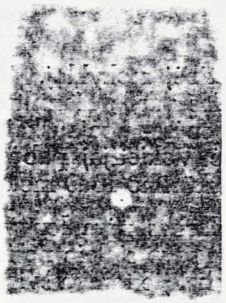

AVINĖLIAI

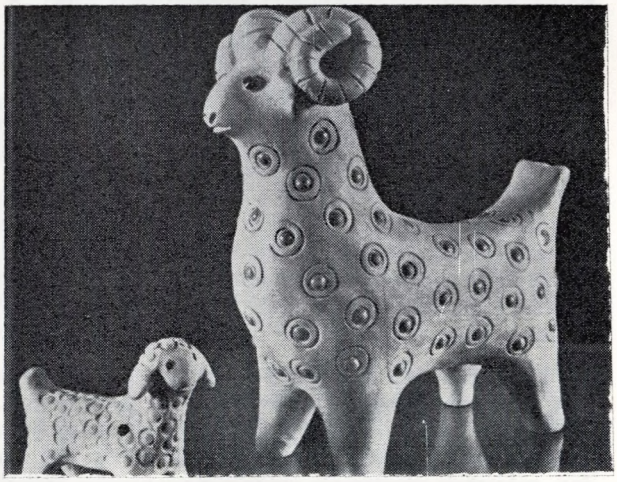

Pavalkės dainuotojas — penkios seserys — Kanevičiūtės ir giminaitės J. Lingienė, O. Morkelynienė ir A. Kanevičiūtė. Pasižymėjusios senovinių dainų dainuotojos, pradžioje reiškėsi tik kaimyninėse vietovėse, daba pragarsėjusios koncertuoja didesniuose miestuose, kaip Vilniuje, Gardine ir t. t.

MOTERYS PASAULYJE

MOK.

ANTANINA

MIKŠIENĖ

Mokytoja Antanina Mikšienė — 25 metai lituanistinėj mokykloj. Tik paminėjus Vyskupo Valančiaus šeštadieninės mokyklos vardą Hamiltone tuoj iškyla ir pedagogės - auklėtojos Antaninos Mikšienės - Grajauskaitės vardas. Pradėjus mokytojos darbą Lietuvoje, ji tęsė Vokietijoj pabėgėlių stovyklose ir Hamiltone dirba nuo pat mokyklos įsikūrimo 1949 metais.

Nors išeivijoj lituanistinės mokyklos mokytojos darbas nėra lengvas, bet Antaninos rūpestis nesiriboja vien pamokomis. Ji savo sieloje nešioja Kalėdinių bei kitų švenčių mokyklinius pasirodymus, kol jie tampa šviesiu spindulėliu scenoje. Hamiltoniečiai gėrisi jos, pagal lietuviškas melodijas, sukurtais plastiniais šokiais ir sceniniais veikalėliais.

Mokytoja Mikšienė aktyviai dalyvauja ir visuomeniniam Hamiltono lietuvių kolonijos gyvenime. Yra buvusi K. L. Bendruomenės skyriaus valdyboj, ilgus metus dirbusi su ateitininkais ir yra aktyvi K. L. K. Moterų D-jos narė.

Pianistė Ona Barauskienė-Biržiškaitė, Los Angeles gyvenanti jau suo 1949 m. visą laiką aktyviai reiškėsi lietuvių kultūriniame - mizikiniame gyvenime. Ilgametė talkintoja ir bendradarbė Jaunimo Ansamblio.

Poetei Liunei Sutemai, Montrealio Akademinis Sanbūris paskyrė $500 literatūrinę premiją, už poezijos rinkinį "Badmetis".

Rašytoja B. Pūkelevičiūtė laimėjo šiemetinį "Dirvos" novelės konkursą — "Kaip Arvis išėjo į žmones".

"Aidas" mergaičių choras (49 dalyvės), iš Hamiltono, Kanados, su dirigentu V. Verikaičiu gastroliavo Europos lietuvių kolonijose. Choro kelionės reikalus tvarkė palydovai: J. Pleinys, H. Norkienė, M. Borusienė, V. Morkūnienė. Buvo aplankyta Anglija, Vokietija, Italija ir kitos vietovės.

V. Zubrickaitė, iš Hamiltono, Kanados, yra išrinkta Niagaros pusiasalio Vynuogių Karalaite. Jai tenka dalyvauti įvairiose parodose ir priėmimuose, kurie vyksta vynuogių festivaliuose. Ji taip pat vyks į Trinidad'ą kur atstovaus Kanadą.

Dail. Marija Baras, gyvenanti Anglijoje, su savo kūryba dalyvavo London Ealing Town Hall surengtoje metinėje parodoje, kur už savo paveikslus gavo premijas.

Los Angeles lietuvių dramos sambūrio vadovė **G. Raibienė** ir režisorė **D. Mackelienė** ruošia J. Gliaudos dramą "Naktis", kurios premjera įvyks lapkričio mėn. Čikagoje.

Graciela Jakavičiūtė (Marcia Bell) — filmų aktorė Argentinos sostinėje Buenos Aires. Ji yra vaidinusi komiškame filme "La Cama Redonda" ("Apvali lova"), o šį pavasarį išskrido Ispanijon. Dalyvauti naujame filme ją yra pakvietęs ispanų dainininkas Camilo Sexto.

Prof. dr. Marija Gimbutienė, dėstanti archeologiją ir etnologiją Los Angeles Kalifornijos universitete, "The Journal of Indo-European Studies" paskutiniame numeryje paskelbė 15 psl. straipsni "Perkūnas-Perun, the Thunder God of the Balts and Slavs" ("Perkūnas, baltiečių ir slavų dievas"). Leidykla "University of California Press" neseniai yra išleidusi plačią prof. M. Gimbutienės studiją apie dievus ir deives priešistorinėje Europoje.

Dr. A. Šlepetytė-Janačienė, profesoriaujanti Niujorko Pace universitete, Fordhamo universiteto studentams ir profesoriams skaitė paskaitą "Lietuva —Baltijos pakrantės gintaro kraštas".

Lietuvių Moterų Federacijos klubas, Čikagoje rengia sekmadieninės popietes, kurios susilaukė didelio susidomėjimo. Rudens paskaitų ciklo tema: Iškilieji vyrai Čikagoje; pavasario paskaitų ciklo tema: Lietuviškosios Moterų Organizacijos Čikagoje.

Lietuvių dailininkių parodos dalyvės, Čikagoje, iš k. **Janina Marks, Aldona F. Valis, Giedrė Žumbakienė, Vanda Balukienė** ir **Magdalena B. Stankūnienė.**

Dr. Aldona Labokienė - Valis, sėkmingai besireiškianti mene buvo atžymėta amerikiečių, kaip dailininkė JAMA, Amerikiečių medikų sąjungos žurnalo, vasario 4 d. numerio viršelis buvo papuoštas dail. Aldonos Labokienės-Valienės vad. "etching". Minimas žurnalas, kurio tiražas 300,000 ir vien už JAV-iu ribų siekia per 80,000, taipgi įsidėjo ilgesnį aprašymą apie mūsų dailininkę. Suminėję, kad ši gabi gydytoja, pamilusi meną, studijas baigė Academy Of Fine Arts, taip pat pridūrė žodį apie jos sėkmingas parodas.

Dail. J. Paukštienės kūrybos paroda vyko New Yorke, Kultūros Židinyje.

-**'Vaivorykštės"** skaučių projekto dalyvės, tobulinosi audimo meno pas dail. Tamošaičius. Etninių grupių mugėje Montrealyje atstovavo lietuvius.

Akt. Rūta Lee-Kiimonytė, lietuvių ir anglų kalbomis, labai įdomiai pravedė VIII Amerikos Lietuvių Kongreso banketą, kuris įvyko š.m. rugsėjo mėn. Čikagoje.

"Aušra" Kanados lietuvaičių kvartetas iš Windsor'o, sėkmingai koncertavo Pietų Amerikoje. Kvartetui vadovauja — V. Tautkevičienė: dainuoja: R. Čerškutė, N. Giedriūnaitė, D. Kozulytė, A. Tautkevičiūtė; akordionistė — K. Puidaitė. Kvartetas yra gavęs iš Carling Firmos kultūrinio fondo 950 dol. premiją ir rengiasi išleisti savo dainų plokštelę.

Dail. Danguolės Stončiūtės grafikos paroda įvyko Čikagoje, Čiurlionio galerijoje. Ji yra viena iš jaunesnių menininkių, kuri su pasisekimu jau turėjo parodų amerikiečių ir lietuvių galerijose.

Dail. A. A. Tamošaičių ūkyje, audimo meno mokosi jaunimas iš įvairių vietovių. Paskutiniu laiku kursus lankė: seserys Bačkaitytės, Kindurytės ir D. Penkiūnaitė iš Washington'o.

Hamiltono, Kanados, Vysk. Valančiaus šeštadieninės - lituanistinės mokyklos mokytojos 1974 m. iš k.: **B. Juozapavičienė, B. Antasaitienė, A. Mikšienė, B. Balsienė** ir **A. Volungienė** (viršelyje); 1951 metų tos pačios mokyklos mokiniai su mokytojais ir tėvų komiteto atstovais (apačioje). Šiais metais mokykla mini 25 metų jubilėjų.

LIETUVIŲ MOTERŲ SUVAŽIAVIMAS VOKIETIJOJE

Lietuvės moterys Vokietijoje yra susiorganizavusios į Lietuvių Moterų Federaciją, kuriai priklauso šeši moterų klubai: Stuttgart, Salzgitter-Lebenstadt, Bonn-Koeln, Muenchen, Hamburg ir Rastadt. Jos yra ir pilnateisės narės tarptautinės organizacijos GFWC.

Suvažiavimas vyko rugsėjo mėn. Bad Godesberg mieste, Annaberg rūmuose. Dalyvių buvo virš šimto. Suvažiavimas vyko šeimyninėje atmosferoje, norėta daugiau susipažinti ir pabendrauti. Suvažiavimui pirmininkavo p. Ivinskienė, sekretoriavo p. Glemžienė. Programoje: kun. K. Gulbinas, OFM, skaitė įdomią paskaitą apie M. Pečkauskaitės-Šatrijos Raganos kūrybą; sol. Panse-Simaniukštytė atliko koncertinę dalį, taip pat pasirodė jaunimo grupė su tautiniais šokiais ir dainomis; vyko įvairios diskusijos ir buvo aptarti einamieji organizaciniai reikalai.

E. Pieterytė - Buzienė, visuomenės veikėja Argentinoje, jaunimo veiklos mecenatė. Jos aukomis buvo išleistos jaunimo žurnalo pirmasis numeris.

Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejaus darbuotoja **Ona Pankienė.** Muziejaus vadovybė pageidautų, kad turintieji kokią nors medžiagą liečiančią lietuvių genelogiją, siųstų ją šiam muziejui.

• SVEIKATA

KĄ VALGOME?

R. P-NE

Ką turime valgyti, kad būtume sveiki? Į šį klausimą nėra lengva atsakyti. Žinoma, alkaną žmogų patenkina bet koks maistas, tačiau tai nereiškia, kad viskas, ką valgome yra naudinga mūsų sveikatai. Kaikurie maisto produktai turi savyje visas dalis, reikalingas sveikatai, gi kiti turi mažai, arba visai neturi. Mitybos mokslas visus maisto produktus dalina į tris pagrindines grupes: 1) **baltymai,** 2) **angliavandeniai** ir 3) **riebalai.** Pagaliau kiekvienas maistas kuriuo mintame, turi trejopą paskirtį: 1) skatinti arba atstatyti kūno celes, 2) duoti energiją ir 3) būti tinkamu virškinimui.

Baltyminio maisto grupė. Čia įeina visos mėsos, žuvis, pienas bei jo produktai, tai yra: liesas pienas, pasukos, jogurtas, varškė, įvairiausi sūriai, kiaušiniai. Įvairūs augalinės kilmės produktai, kurie labai turtingi baltymais, kaip sojos pupelės, riešutai, žirniai ir įvairios kitos pupos, kukurūzai, javainiai (cereals). Baltymais yra labai turtingi kviečių daigai ir mielės. Paprastai šie produktai nevalgomi atskirai, bet jie tinka įmaišyti į kitą maistą, pav. į javainius arba į vaisių sunką.

Baltymai yra statybinė medžiaga mūsų kūnui: raumenims, nervams, odai ir vidaus organams. Kaulų smegenims taip pat reikia daug baltyminės medžiagos. Kasdieninio maisto plane daugiausia vartojama pienas bei jo produktai: pasukos, varškė, sūriai, kondensuotas pienas ir kt. Be baltymų, pienas turtingas kalkėmis ir vitaminais. Kalkės — reikalinga medžiaga kaulams, ypač augančiam organizmui, vaikams. Tačiau kalkės reikalingos ir vyresnio amžiaus žmogui, nes del kalkių trūkumo išsivysto kaulų ligos. Pav. iš kaulų pranykus kalkėms gaunama liga "osteoporosis" — kaulai iškorėja. Panašios ligos žmogų padaro invalidu. Jei kam nepatinka saldus pienas, tai gali valgyti rūgštų pieną, pasukas, jogurtą. Mitybos specialistų nuomone, vyresnio amžiaus žmonės šiame krašte maitinasi labai netiksliai. Dažniausiai išvis nekreipia dėmesio į savo mitybą ir tuo būdu sužlugdo savo sveikatą. Žmogaus sveikata dažnais atvėjais yra jo paties rankose.

Kalbant chemijos mokslo kalba, baltymai gaminasi iš omino rūgščių. Jų yra virš dvidešimt rūšių. Tai turi didelės reikšmės organizmo medžiagų apykaitai. Mūsų kūnas yra lyg didelė laboratorija, kurioje visą laiką vyksta įvairūs cheminiai procesai.

Įdomu, kiek gi baltymų reikia gaut su kasdieniniu maistu? Daleiskim, pusryčiams suvalgai vieną kiaušinį, priešpiečiam (ant sumuštinio) riekę sūrio, o vakarienei ketvirtį svaro kokios nors mėsos bei daržovių. Tai sudaro, maždaug 30 gramų (6 + 6 + 18 mėsa). Tačiau mitybos specialistai sako, kad tokio kiekio neužtenka, ypač augančiam organizmui. Pagal jų nuomonę vaikams tarp 4-6 metų reikia gaut 50 gramų baltymų į dieną; tarp 10-12 metų — 70 gramų. Ypač baltyminio maisto turi pakankamai gaut jaunuoliai brendimo amžiuj (13-15 metų laikotarpy). Bendrai rekomenduojama moteriai virš 20 metų 60 gramų baltymų, o tokio pat amžiaus vyrams — 70 gramų kasdien.

Angliavandeniai (carbohidratai). Šios grupės maisto produktuose daugiausia yra krakmolo, mineralinių dalių ir šiek tiek baltymų. Šios grupės gaminiai vartojami, beveik, prie kiekvieno valgio t.y. 2-3 sykius dienoje; jie teikia kūnui šilimą — energiją. Taip pat jie svarbią misiją atlieka virškinimo procese. Tačiau, kas turi problemų dėl perdidelio svorio, tai šių produktų vartojimą reikia riboti. Kaip jau minėta, angliavandeniai yra krakmolingas maistas: duona, bulvės, ryžiai ir kiti "duoniniai" produktai. Krakmolo, kaipo tokio, kūnas nepaima. Tačiau krakmolas kūne, įvairių virškinimo procesų eigoj, virsta į cukrų, vadinamą gliukoze. Cukrus yra reikalingas, bet paprastai mes jo naudojame kasdieninėj dietoj daugiau, negu reikia. Juk cukraus gauname netik valgant duoną (bei įvairius pyragaičius), bet jo gauname ir su vaisiais. Kaikurie vaisiai turi gana augštą procentą cukraus pvz.: bananai, slyvos, fygos, kriaušės. Džiovinti vaisiai gali turėt cukraus iki 75%. Vaisiai (švieži) bei daržovės labai reikalingi dėl juose esančių **vitaminų.** Jeigu kas negali vartot (pvz.: dėl virškinimo organų sutrikimo) šviežių vaisių bei daržovių, tai turėtų vartoti jų sultis. Vaisiai, daržovės ar jų sultys turėtų būti ne atsitiktinai vartojami, bet įjungiami į kasdieninio maisto planą. Tačiau apie vitaminų reikšmę dar teks grįžti vėliau.

Riebalai. Formos atžvilgiu riebalai yra kieti arba skysti. Beto, riebalai (savo kilme) yra gyvuliniai ir augaliniai. Chemiškai riebalai dar vadinasi prisotinti ir neprisotinti. Prisotintieji yra įvairūs taukai ir sviestas. Neprisotintieji — įvairūs aliejai, pvz.: sojos pupelių, kukurūzų, saulėgražų, sezamo, linų sėmenų ir kitų grūdų. Viduriuose riebalai skyla į riebalines rūgštis, šiame procese daug reikšmės turi tulžies sultys.

Žinoma, grynų riebalų mums reikia ne daugiau, kaip 1 valg. šaukštą į dieną. Bet reikia neužmiršt, kad riebalų gauname ir su kitais maisto produktais: mėsa, pienu ir kt. Ir tai dažniausiai — gyvulinės kilmės riebalai. Bet šiais laikais, modernioji medicina mus nuolat įspėja apie gyvulinių riebalų žalingumą. Ypač daug tokių riebalų gauname su vadinamu **rafinuotu** maistu: kremai, riebūs kepiniai, pyragai ir pyragėliai, kur reikia daug kiaušinių trynių, sviesto ir grietinės . . . Nors dr. Adomavičius "Draugo" Sveikatos Skyriuje nuolat primena apie trynių bei cholesterolio baisumą, bet . . . "baumkuchenai" net iš mielos mūsų tėvynės iškilmingai eina net per kelių valstybių ribas ir puošia mūsų iškilmingų vaišių stalus.

Madų ir grožio pasaulis

VEDA I. KAIRIENĖ

GARSIAUSI PASAULIO DEIMANTAI

Deimantai visais laikais žavėjo ir intrigavo žmones. Jų patrauklumas ne tik nemažėja, bet vis didėja. Kiekvienas garsus pasaulio deimantas turi savo įdomią istoriją. Labiausiai išgarsėjęs Amerikoje yra vadinamasis Hope deimantas. Jis yra pats didžiausias mėlynas šios rūšies brangakmenis. Garsus prancūzų brangakmenių žinovas, Jean Baptiste Tavernier pirmą kartą sužinojo apie tą brangakmenį, keliaudamas po Indiją, 1642 metais. Po ilgo keliavimo Tavernier surado tą deimantą, įmontuotą į šventykloje stovinčią dievo Rama Sitos stovyla. Manoma, kad Travernier norėjo šį brangakmenį nupirkti, bet kunigai atsisakė jam parduoti. Tada jis išlujo deimantą iš Rama Sitos kaktos ir pabėgo į Prancūziją. 1668 metais jis pasirodė su savo brangiu radiniu ir eilė kitų brangakmenių Liudviko XIV dvare. Tuo laiku Hope deimantas svėręs 112,5 karatų. Karaliaus auksakalys norėdamas patobulinti brangakmenio žibėjimą nuskėlė jį iki 62,5 karatų. Hope buvo pavadintas mėlynuoju karūnos akmeniu ir liko karaliaus nuosavybėje.

1792 metais, laike prancūzų revoliucijos, daugelis karališkųjų brangenybių buvo išvogta. Tarp jų ir mėlynasis deimantas. Kai kurios brangenybės vėliau buvo dvarui gražintos, bet mėlynasis deimantas dingo. Vėliau jis vėl pasirodė Olandijoje, pakeistoje formoje, taip kad prancūzų dvaras negalėtų jo atgauti.

1830 metais nuostabus 44,5 karato mėlynas deimantas pasirodė Londone. Pagal visus davinius atrodytų, kad tai buvo tas pats Tavernier akmuo, tik dar sumažintas ir nušlifuotas. Jį už augštą kainą įsigijo turtingas londonietis Henry Philip Hope. Jis mirė 1839 metais ir mėlynąjį deimantą paveldėjo jo sūnėnas, bankininkas Henry Thomas Hope. Jam mirus, jo našlė paliko deimantą anūkui, su sąlyga, kad jis išlaikytų Hop'o pavardę. Jaunojo lordo pavardė buvo Henry Francis Hope Pelkam-Clinton-Hope. Lordas Hope, skolų spaudžiamas, buvo priverstas deimantą parduoti. Vėliau mėlynasis Hope akmuo pakeitė kelis savininkus: 1908 metais jį įsigijo turkų sultonas Abdul Hamid II. Kai Hamidas buvo nuo sosto nuverstas, deimantas sugrįžo vėl į Paryžių. Paryžiuje, 1911 metais, jį nupirko amerikonai McLean. Ponia McLean labai mėgo savo brangų papuošalą ir dažnai jį dėvėjo ir skolydavo parodoms.

Jai mirus, 1947 metais, visas McLean'ų brangenybių rinkinys buvo nupirktas New York'o brangakmenių prekybininko Harry Winston. Jis padovanojo mėlynąjį deimantą Smithsonian institutui Washingtone, kur kasmet maždaug 3 milijonai Washington'o gyventojų ir turistų turi progos pasigrožėti nepaprastu brangakmeniu.

Hope deimantas visada buvo surištas su nelaimėmis. Liudvikas XIV papuošė sykį juo savo proteguojamą meilužę. Bet netrukus po to ji nustojo jo malonės ir buvo išmesta iš dvaro. Liudvikas XV paveldėjo nelemtą deimantą iš savo tėvo, bet jis ir jo žmona Marija Antuaneta žuvo po gilijotina.

Iš olando auksakalio, kuris peršlifavo mėlynąjį akmenį, jis buvo pavogtas jo sūnaus, kuris vėliau nusižudė.

Lordas Hope, kuris dėl deimanto turėjo pakeist savo pavardę — subankrutavo ir jo žmona pabėgo su kitu vyru.

Turkų sultonas Abdul Hamid prarado savo sostą, vos tik įsigijęs Hope deimantą, 1908 metais.

Kai McLean'ai nusipirko deimantą, nelaimės aplankė ir juos. Jų sūnus žuvo automobilio nelaimėje ir pats McLean'as baigė gyvenimą beprotnamyje. Vėliau jos duktė mirė nuo per didelio kiekio miegamųjų vaistų.

Dabar, atrodo, mėlynasis deimantas atrado sau tikrą ir nepavojingą vietą.

KOHINOOR

Tikriausiai pats garsiausias deimantas pasaulyje yra Kohinoor. Jis turi ilgiausią ir turtingiausią istoriją. Apie jį net keletas knygų parašyta.

Pačioje pradžioje jis buvo rišamas su galia, tas kam priklausė Kohinoor galėjo valdyti visą pasaulį. Jo istorija prasideda nuo 1304 metų, kada jis priklausė Rajai iš Malvos, vienam iš Indijos valdovų. Be abejo, didysis deimantas buvo atrastas daug anksčiau.

1526 metais Kohinoor jau priklausė Sultonui Baber. Baber rašė, kad jis gavo nuostabųjį brangakmenį iš savo sūnaus Humaynu, kuris nugalėjo Rają iš Gwaliora. Tuo metu Kohinoor

svėrė 186 karatus ir už jį galima buvo nupirkti visą pasaulio. Po Baber mirties, didysis deimantas buvo paliekamas sekančiam valdovui, tarp jų ir Šachui Jehan, kuris savo mylimos žmonos Murutaz Mahal atminimui pastatė Taj Mahal mauzoliejų. Deimantas išsiliko Indijos valdovų rankose, kol 1739 barbariška Persijos kariuomenė, vadovaujama Nadiro šacho užėmė Delhi. Nadiras pasigrobė visas brangenybes, bet Kohinoor nerado. Jis įsakė savo kareiviams versti ir deginti viską, kol suras deimantą. Kai visos pastangos buvo veltui, Nadiras ėmėsi klastos. Jis iškląusinėjo visų Mahomured šacho artimųjų kur šachas slepia savo neįkainuojamą deimantą. Viena šacho favoritė papasakojo, kad šachas visda nešiojasi deimantą savo turbane. Ndiras surengė puotą, pakvietė šachą į svečius ir iškilmingoje ceremonijoje grąžino šachą į sostą. Po to, draugystei sustiprinti, jis pasiūlė šachui pasikeisti turbanais. Gavęs šacho turbaną, jis nusiskubino į savo palapinę ir virpančiom rankom atvyniojo medžiagą. Iš turbano iškritęs deimantas beveik apakino Nadirą ir jis susijaudinęs sušuko "KUH-I-NOOR!" — persiškai — šviesos kalnas. Taip tas nuostabusis deimantas gavo savo vardą.

Karai ir kraujo praliejimas nesibaigė. Nadiras buvo nužudytas ir deimantą paveldėjo jo sūnus šachas Rukk. Silpnas valdovas Rukk, sakoma, buvo taip įsimylėjęs į deimantą, kad spoksodavo į jį kaip užburtas valandomis. Rukk buvo negailestingai kank namas, kad atiduotų deimantą, kai jis buvo nuverstas nuo sosto, bet paslapties jis neišdavė.

Kohinoor ėjo iš rankų į rankas, kartais paveldimas, kartais atimamas. Iki 1849 metų jis buvo indų valdovų rankose, bet kai Indija buvo įjungta į Britų Imperiją, nuostabusis "šviesos kalnas" buvo įteiktas karalienei Viktorijai.

Karalienė Viktorija sugalvojo tą deimantą peršlifuoti, nes jis neturėjo pakankamai žvilgesio. Pats garsiausias tuo laiku deimantų šlifuotojas Voorsanger buvo pakviestas Londonan iš Olandijos ir po 38 dienų darbo Kohinoor buvo sumažintas iš 186 į 108,93 karatus. Atrodo, kad olandui nepasisekė ir po nušlifavimo Kohinoor prarado savo legendarinę išvaizdą ir žvilgesį.

Karalienė Viktorija dėvėdavo jį kaip sagtį, bet po jos mirties deimantas buvo perkeltas į karalienės Marijos karūną. Vėliau jis buvo įdėtas į karalienės Elzbietos — motinos karūną 1937 metų karūnavimo iškilmėms.

Dabar Kohinoor deimantą galima matyti drauge su kitomis karališkomis brangenybėmis Londono bokšte. Įdomu jį stebėti, ne dėl jo tobulumo ar grožio, nes šalia esantieji brangakmeniai praneša jį žvilgėjimu, bet dėl jo gilios, spalvingos, tragiškos ir nepalyginamos praeities.

CULLINAN

Pats didžiausias deimantas buvo atrastas Pietų Afrikoje 1905 m. sausio 25 dieną. Kasyklų prižiūrėtojas Frederich Wells, baigdamas dienos darbą, stabtelėjo kasykloje ir staiga pastebėjo kasyklos sienoje kažką žvilgančio. Jis pakrapštė peiliu sieną ir atkasė didelį kristalą, kuris atrodė kaip neįprasto dydžio deimantas. Iš pradžių Wells manė, kad kas nors tyčia sienoje "įmūrijo" gabalą stiklo. Tokie juokai kasyklose būdavo dažni.

Jis dar pakrapštė sieną, kol iš jos išlupo kumščio didumo brangakmenį.

Vis dar netikėdamas, kad čia ne šposas, jis nunešė savo radinį privačiai patikrinti ir tik tada pristatė jį kasyklų vadovybei. Iš gasyklų jis gavo 10.000 dolerių premiją. Jo radinys svėrė 3106 karatus ir buvo nepaprastai geros kokybės.

Jis buvo pavadintas Cullinan, pagal pirmąjį kasyklų direktorių ir steigėją Tomą Cullinan.

Transvalijos ministerio pirmininko Botha pasiūlymu, šis nepaprastas deimantas buvo nupirktas Transvalijos valdžios ir įteiktas karaliui Eduardui VII jo šešiasdešimt šeštos gimimo dienos proga. Karalius Eduardas nusprendė pavesti deimanto suskaldymą ir šlifavimą Asscher broliams iš Amsterdamo. Specialūs įrankiai buvo pagaminti, nes deimanto dydis buvo neįprastas. 1908 metų vasario 10 d. visi pasiruošimai buvo baigti ir Asscher pradėjo darbą. Pirmas smūgis sutriuškino plieno plokštelę, tačiau nauja plokštelė perskėlė deimantą visiškai tiksliai, kaip Asscher buvo planavęs. Pasakojama, kad Asscher iš susijaudinimo apalpęs ir vėliau turėjęs praleisti keletą savaičių ligoninėj, kad atsigautų nuo įtempimo.

Tolimesnis skaldymas ir šlifavimas pagamino devynis didesnius deimantus, devyniasdešimt šešis mažus ir 10 karatų mažų fragmentų. Didžiausias jų, pavadintas Cullinan I, sveria 530.2 karatus, yra 2½ inčio ilgumo, 1¾ inčio platumo ir 1 inčio storumo. Jis yra pats didžiausias nepaprasto grožio šlifuotas deimantas. Jis kaip ir Kohinoor priklauso Britų Karūnos brangenybėms ir yra įmontuotas į karališką skeptrą.

Cullinan II sveria 317.4 karatus ir puošia Imperijos karūną, Cullinan III —94.5 karatų ir Cullinan IV — 63 karatų, abudu karalienės Marijos karūnoj.

• Šeimininkių kampelis

VEDA L. MURAUSKIENĖ

Viščiukas su vynuogėmis

6 šaukštai sviesto,
2 viščiukai,
2 šaukštai kapotų svogūnų,
1 puodukas balto vyno,
2 puodukai, žaliųjų be sėklų, vynuogių,
druskos ir pipirų pagal skonį.

Viščiukus supjaustyti gabaliukais, apiberti druska ir pipirais. Keptuvėje išleisti sviestą, viščiukas apkepinti ir sudėti į kepimo indą. Toje pačioje keptuvėje pakepinti svogūnus ir supilti vyną, truputį pakaitinti, tada užpilti and viščiuko ir uždengus dėti į įkaitintą krosnį (350°), kepti apie 30 min. Prieš davimą į stalą sudėti vynuoges ir dar leisti pakepti pusvalandį.

Viščiuko krūtinėlės su kumpiu

6 viščiuko krūtinėlės,
6 riekutės kumpio,
4 plakti kiaušiniai,
duonos trupinių sumaišytų su prieskoniais, kaip druska, pipirais, etc.,
¼ sv. sviesto.

Nuo krūtinėlių nuimti odą ir išimti kaulus. Kiekvieną krūtinėlę padėti tarp vaškinio popierio gabaliukų ir išmušti. Ant išmuštos krūtinėlės padėti po kumpio riekutę pamirkytą išplaktuose kiaušiniuose, sulenkti pusiau, suspausti kraštus, įmerkti į plaktus kiaušinius ir pavolioti duonos trupiniuose.

Didelėje keptuvėje išleisti sviestą ir sudėti paruoštas krūtinėles. Kepti apie 15 minučių iš abiejų pusių. Jeigu reikia dar pridėti porą šaukštų sviesto.

Ryžiai su špinatais

1 puodukas nevirtų (long grain) ryžių,
1 puodukas nevirtų špinatų, sukapotų,
¼ puoduko sumaltų petruškų,
2 kiaušiniai, gerai išplakti,
1 puodukas pieno,
1¼ šaukštelio druskos,
1 šaukštelis "Worcestershire sauce",
⅛ šaukštelio nutmeg (muskato riešuto),
3 žali svogūnėliai, smukiai sukapoti,
¼ puoduko sviesto ar margarino,
½ puoduko tarkuoto "cheddar" sūrio.

Ryžius išvirti pagal pakelio instrukcijas. Turėtų būti trys puodukai virtų ryžių. Išvirtus ir nusausintus ryžius smaišyti su špinatais ir petruškom, taipogi sudėti likusius produktus, išskyrus sviestą ir sūrį. Viską su šakute lengvai išmaišyti, saugoti kad nesusitrintų ryžiai. Dviejų kvortų kepimo indą ištepti sviestu, sudėti ryžius, viršuje uždėti sviestą ir užberti sūrį. Kepti prie 325° apie 30-40 min. Tada duoti prie viščiuko.

Špinatų salotos

1 česnako skiltelė, perpjauta pusiau,
2 šaukštai obuolių ar vyno acto,
1 šaukštelis cukraus,
1 šaukštelis druskos,
1 šaukštelis "Dijon" garstyčių,
½ šaukštelio pipirų,
6 šaukštai aliejaus,
8 puodukai jaunų kietų špinatų — maždaug 2-2½ svaro (kad nebūtų nuvytę),
3 kietai virti kiaušiniai,
8 riekutės lašiniukų,
2 žali svogūnai.

Viską paruošti kelias valandas prieš davimą į stalą. Pirmuosius 7 produktus sumaišius uždengti ir padėti nuošaliai. Nuo špinatų nupjaustyti kotelius, gerai išplauti ir nusausinti. Susukti į medžiagą ir padėti į šaldytuvą. Kiaušinio baltymus sutarkuoti, o trynius sukapoti; lašiniukus pakepinti kol gruzdės, atvėsinus sutrupinti; svogūnus sukapoti; viską sumaišius ir apdengus padėti nuošaliai.

Prieš duodant į stalą sudėti viską į didelį indą, išimti česnako skilteles, užpilti padažą ir lengvai sumaišyti.

Aguoninis Pyragas — Tortas

½ puoduko aguonų,
¾ puoduko verdančio vandens,

Dietinis valgis (tinkamas po švenčių!) — sausainiai su varške ir apelsinų riekelėmis.

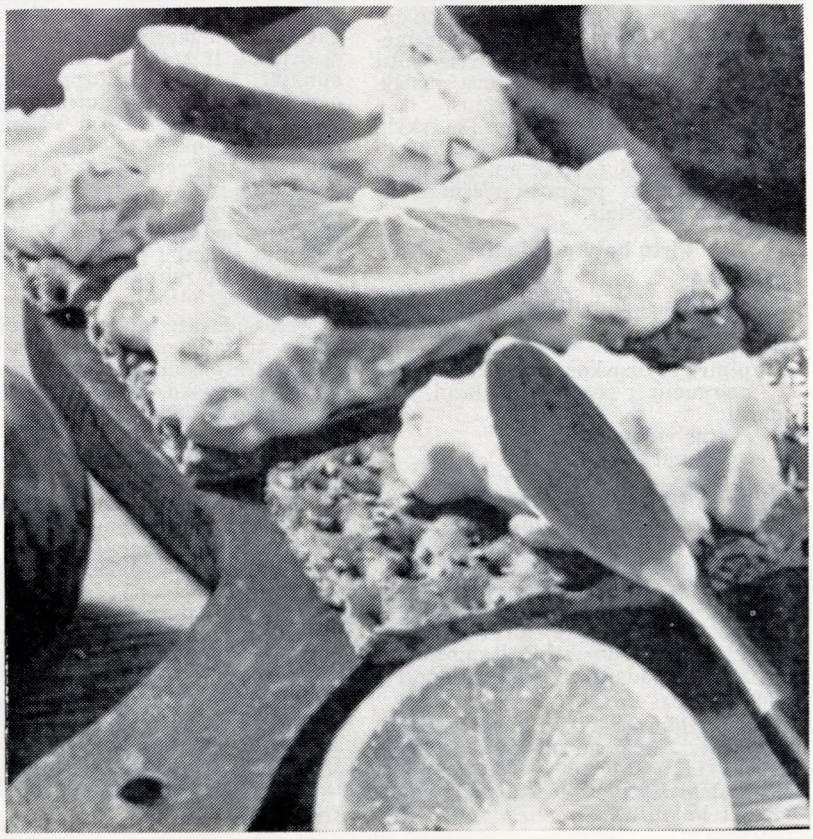

2 puodukai miltų,
1 šaukštas kepimo miltelių (baking powder),
¼ šaukštelio kepimo sodos (baking soda),
1½ puoduko cukraus,
½ šaukštelio "cream of Tartar",
6 (atskiri) kiaušiniai,
½ puoduko aliejaus,
2 šaukšteliai vanilės.

Aguonas užpilti verdančiu vandeniu ir palikti per naktį. Į didelį indą supilti persijotus miltus, kepimo miltelius, kepimo sodą ir cukrų. Kiaušinio baltymus išplakti su cream of tartar iki standžios putos. Į miltus sudėti kiaušinių trynius, aliejų ir nusausintas aguonas. Gerai išplakti su mašinėle, vidutiniu greičiu, kad masė būtų lygi. Į išplaktą masę palengva įmaišyti išplaktus kiaušinio baltymus.

Kepti apvalioje formoje (su skyle — angel cake) prie 325°, apie 70 minučių. Atvėsusį pyragą aptepti mėgstamu kremu ir papuošti riešutais ar džiovintais vaisiais.

Virtų bulvių kukuliai

12 bulvių
1 puodukas bulvių krakmolo arba miltų,
1-2 kiaušiniai,
pipirų ir druskos, pagal skonį,
spirgučių ir svogūnų, padažui.

Įdarui:
1 svaras virtos mėsos,
1 svogūnas,
pipirų ir druskos.

Bulves išvirti, nusunkti ir gerai sugrūsti, arba sumalti mašinėle, įdėti krakmolą, pipirus, druską, kiaušinį ir viską gerai išminkyti. Daryti apvalius kukulius, įvidų dėti mėsos įdarą.

Kukulius sudėti į pasūdytą verdantį vandenį ir virti apie 10-15 minučių; išgriebtus kukulius užpilti spirgučiais ar kitokiu padažu ir karštus duoti į stalą.

Mėsos įdaras: virtą mėsą sumalti, pakepinti kartu su spirgintais svogūnais. Pridėti pipirus ir druską pagal skonį. Išmaišyti ir po šaukštelį imant įdaryti kukulius.

Didžkukuliai — Cepelinai

15 bulvių (žalių),
5 virtos bulvės,
druskos ir pipirų pagal skonį,
1 kiaušinis.

Kad bulvės nejuoduotų galima panaudoti ascorbic acid powder — vitamino C milteliai (labai mažai, ant galo šaukštelio), įmaišant į sutarkuotas bulves.

Įdarui:
1 svaras jautienos mėsos,
1 kapotas svogūnas.

Skustas ir nuplautas bulves sutarkuoti. Per medžiagą gerai nuspausti ir pridėti virtų sugrūstų bulvių, kad jų būtų apie ⅓ masės. Dadėti pagal skonį druskos ir kiaušinį. Viską gerai suminkyti. Imti po gniūžtę tešlos, delnais išploti ir ant vidurio uždėti mėsos įdarą. Kraštus gerai sujungti, darant apvalainius kukulius. Kukulius dėti vieną į verdantį pasūdytą vandenį (kad virimas nebūtų nutraukiamas). Atsargiai pamaišant virti apie 25-30 minučių. Išgriebtus iš vandens kukulius sudėti į pakaitintą dubenį ir užpilti su spirgintais lašiniukais, svogūnais ir grietine.

Mėsos įdaras: jautieną ar kiaulieną (virtą ar žalią mėsą) sumalti, pridėti riebaluose paspirgintų svogūnų, maltų pipirų ir druskos. Gerai išmaišyti. Galima truputį dadėti buljono.

Ledų ir jello saldusis

1 didelis pakelis "Jello",
3½ puoduko verdančio vandens,
1 kvorta vanilės ledų,
12 sausainėlių "lady fingers".

Išleisti "Jello" pakelį verdančiame vandenyje. Dėti po šaukštą ledų ir maišyti kol ištirps. Padėti, kad atvėstų, kartais pamaišant, kol sutirštės, bet nebus sustingęs. Sausainėlius perpjauti pusiau; paimti 9 inčų formelę (su išimamu dugnu), šonus nustatyti sausainėliais, pamaišytą želatinos masę supilti į formą ir šaldyti kol sustings. Duodant į stalą papuošti plakta grietinėle ir šaldytais ar konservuotais vaisiais.

Greitas pyrago papuošimas

Vietoje kremo pyragui, greitam papuošimui yra naudojama šokoladu aplieti šaltmėtiniai saldainėliai-plokštainiai.

Iškeptą karštą pyragą, apdėti šaltmėtiniais plokštainiais ir grąžinti į krosnį keletai minučių, kad plokštainiai suminkštėtų. Išėmus su peiliu išlyginti viršų ir bus įdomus margas papuošimas. (Šokoladiniai plokštainiai — "peppermint patties".)

Aguonų pienas

½ svaro aguonų sėklų,
2 puodukai verdančio vandens,
10 migdolų (nuluptų ir sukapotų),
cukraus — pagal skonį.

Aguonas gerai sutrinti moliniame inde; užpilti verdančiu vandeniu. Įmaišyti migdolus ir cukrų. Kai atvės (nereikia labai atšaldyti), užpilti ant šližikų duodant į stalą. Kas mėgsta šližikus minkštai išmirkusius — užpilti kiek anksčiau.

Preskučiai, šližikai

1 uncija mielių,
1 valg. šaukštas cukraus,
1 puodukas pieno,
½ arb. šaukšt. druskos,
1½ puoduko paprastų miltų.

Mieles sutrinti su cukrum. Įdėti druską ir užpilti šiltu pienu; sudėti išsijotus miltus. Viską gerai sumaišyti ir padėti šiltoj vietoj, kad mišinys šiek tiek pasikeistų. Jei reikalinga pridėti daugiau miltų, paminkyti, kad tešla tiktų kočiojimui. Ant lentos pabarstyti miltų ir tešlą pakočioti iki pirštо storumo. Supjaustyti į ilgas riekeles, skersai vėl supjaustyti nedideliais ketvirtainiais. Kepti prie 350 laipsnių tol, kol preskučių krašteliai pradės apgelsti. Duoti į stalą užpiltus aguonų pienu.

● Spurgas ir pyragėlius geriausia virti tokiame mišinyje: 30 procentų kiaulienos taukų, tiek pat jautienos ir 40 procentų alyvos.

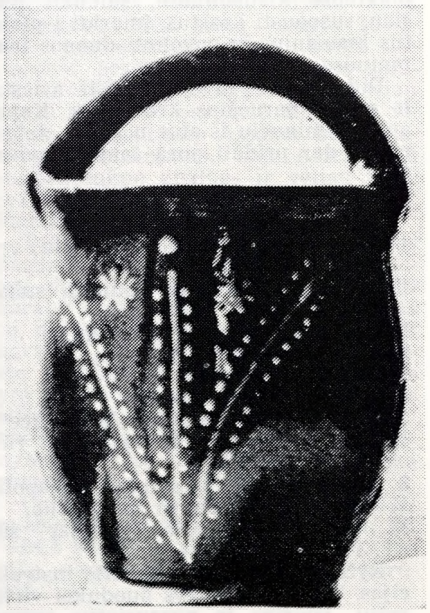

• Atsiųsta paminėti

Šeštoji Diena — Marija Saulaitytė. Poezija dedikuota Vilniui. Viršelis dail. **Alfredo Stanevičiaus.** 1974 m. Spaudė Nida Londone. 78 psl. Kaina $3.000.

Tai ketvirtoji autorės (Vilniuje apsilankymo mintimis) poezijos knyga. Kitos: Kai mes nutylam, 1967 m.; Viena saulė danguje, 1971 m.; And You (anglų kalba), 1972 m.

Taikos Lituanika — Algirdas Gustaitis 38 pusl.; atspaudas iš "Tėviškės Aidai" nr. 12-18, 1974 m.

Tos pačios motinos sūnūs — Pranas Dom. Girdžius; (Kristijonas Antanėlis Adomas—trys graudulingi esai); Lietuviškos Knygos Klubo leidinys; 171 pusl., kaina — 4 doleriai; dailininkas — V. O. Virkau.

Trumpi, beveik surrealistiški, perpinti istorija, aprašymai — įdomūs, lengvai skaitomi.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja — D. Mackelienė; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029, U. S. A.; prenumerata metams — 10 dolerių.

Dienų Vitražai — Sofija Oželienė; romanas, 379 pusl., kaina—5 doleriai; dailininkė — **Ada Korsakaitė.**

Kasdieninio gyvenimo ir istorinių įvykių pynė, paskutinieji metai Lietuvoje ir išeivijoje.

Septyni Saulės Patekėjimai — Julija Švabaitė-Gylienė; eilėraščių rinkinys; 78 psl.; kaina — 3.50 dol.; išleido Ateities Literatūros Fondas, Literatūros serija Nr. 8; viršelis ir vinjetės **Danguolės Stončiūtės.**

Pakeliui į Emaus—eilėraščiai, 1974 — **Danguolė Sadūnaitė; dail. ses. O. Mikailaitė;** 94 pusl.; kaina — 2.50 dol. Išleido N. P. M. Seserys, adresas: Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn.06260, U.S.A.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius J. Vaišnys, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, USA; prenumerata metams — 5 dol.

Šaltinis—tikybinės ir tautinės minties iliustruotas žurnalas; leidžia Šv. Kazimiero S-ga ir T. T. Marijonai; redaktorius — kun. J. Matulis, M.I.C.; adresas — 16, Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England; prenumerata metams — 1.50 sv. (4 dol.).

Šv. Pranciškaus Varpelis — mėnesinis religinio - patriotinio turinio laikraštis; leidžia T. T. Pranciškonai; redaktorius — T. V. Gidžiūnas, O. F. M.; administratorius — T. S. Rapolas, O.F. M.; metinė prenumerata — 3 dol.; adresas: Francican Fathers, Kennebunkport Me, U.S.A. 04046.

Medicina — Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Gydytojų S-gos žurnalas; **vyr. red. H. Armanas, M.D.**—1934 Wilkens Ave. Baltimore, Maryland, U.S.A. 21223; **adm. J. Vytuvienė, D. D. S.** — 85 — 29 96th, Woodhaven, N. Y. U.S. A. 11421: metinė prenumerata — 10 dol. (3 nr.).

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N. P. M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata $5; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Canvent, Putnam, Conn. U. S. A. 06260.

Ateitis — Lietuvių Katalikiško Jaunimo žurnalas; redaktorius — kun. J. Staškevičius, 494 Isabella Ave., Mississauga, Ont. Canada, administratorius — J. Polikaitis, Ateitis, 7235 S. Sacramento Avenue, Chicago, Ill. 60629, U. S. A.; prenumerata metams $7.00.

Mūsų Žinios — Čikagos Lietuvių Jėzuitų veiklos dvisavaitinis biuletenis; adresas 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636.

Skautija — Lietuvių Skautų sąjungos vadovybės biuletenis; redaguoja redakcinis kolektyvas: A. Saulaitis, R. Gudaitienė, Č. Kiliulis; administracijos adresas: K. Šimėnas, 45 Alban St., Dorchester, Mass. 02124, U.S.A.

Pasaulio Lietuvis — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos leidinys; redaktorius — Stasys Barzdukas; adresas — 18308 Hiler Ave., Cleveland, Ohio 44119, U. S. A.; prenumerata metams — $2.

Museum Review — Balzeko Lietuvių Kultūros Muzėjaus Čikagoje Biuletenis.

Krivulė — Vakarų Europos Lietuvių Sielovados leidinys; red. kun. P. Celiešius; 8939 Bad. Woerishofen, Kirchenstrasse 5, W. Germany; vieno nr. kaina — 0.35 dol.

Pupučio pasauliukas — Ona Mikailaitė; iliustruota, autorės piešiniais, knyga vaikams; 141 pusl.; kaina — 4, 50 dol. Išleido N. P. M. Seserys, adresas: Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260, U. S. A.

Vaikučio džiaugsmas — Grasė Petrėnienė; spalvuota - iliustruota knyga vaikams; 96 pusl.; kaina — 5 dol.; iliustracijas paruošė autorė; spausdino Seleziečių spaustuvė Romoje; knygą išleido P. Petrėnas, Kanadoje, 1973 m.

Moterų Dirva — L. R. K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; adresas—3005 N. 124th st. Brookfield, Wis., U. S. A. 53005. Prenumerata metams — $2.50 Amerikoje, kitur — $3.

Dvi spalvingai iliustruotos knygelės vaikams; autorė **Janina Narūnė, 1. Lineliai** — 23 psl.; dailininkė **Zita Sodeikienė;** JAV LB Švietimo Tarybos leidinys; kaina ir tiražas nepažymėta. **2. Miško Viešnia** — 23 psl.; dailininkas — **Vincas Aleksandravičius;** Jaunimo Bibliotekos leidinys R.N. 26; tiražas 1000 egz., kaina — 1.50 dol. Gražiai išleistos knygelės, puiki dovana mūsų mažiesiems. Spausdino saleziečių spaustuvė Romoje.

GARBĖS PRENUMERATOS

Bizauskienė P., Atlanta, Georgia, Bradley A., Grandview, Mo., Dulskienė A., Brockton, Mass., Klevienė S. Richmond Hill N. Y., Marcinkienė M., Chicago, Ill., Merkienė J., Chicago, Ill., Mikšienė J., Worcester Mass., Neimanienė A., Cleveland, Ohio, Sužiedelienė A., Brockton, Mass., Svilienė B., Medway, Mass., Velžienė E., Chicago, Ill. Vinclovienė I., Richmond Hts Ohio, Viskantienė S. Willowdale, Ont.

ŽURNALUI AUKOJO:

$100.00 — K. L. K. Moterų Draugijos Montrealio Skyrius, Montreal, Que.

$25.00 — Lietuvių Moterų Klubas, Waterbury, Conn.

$10.00 — Žitkevičienė J., Moonee Ponds, Australia.

$4.00 — Malakūnienė M., Altona, Australia.

$3.00 —— Asminienė G., Livonia Mich., Čiunkienė B., Warren, Mich.

$2.00 — Ofrasimow S., Brookline, Mass., Rimkūnienė I., Hammond, Ind., Rumšienė O., Chicago, Ill., Simonaitienė O., Cicero, Ill.

$1.00 — Balienė B., Chicago, Ill., Gugienė E., Hamilton, Ont., Jocienė E., Cleveland, Ohio, Jūrienė Z. Kew Gardens, N. Y., Petrauskienė B., Philadelphia, Pa., Reisonienė E., Glen Osmond, Australia, Sirusienė E., Stockton, N. J., Skvereckienė B., Hamilton, Ont., Songinienė E., Chicago, Ill., Stankaitienė J., Hamilton, Ont., Staškevičienė O., Port Colborne, Ont., Šulaitienė O., Cicero, Ill., Žemaitienė S., Cicero, Ill.

VISUS KANADOS PRENUMERATORIUS
PRAŠOME PRANEŠTI
PAŠTO ZONOS NUMERĮ
(Postal Code)

Administracija